ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

247 (10308) | 1963 оной октябриин 18, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ үе сагые—капитализмын хүмэрин унаха, коммунизмын илан мандаха үе сагые нээһэн Агууехэ Октябрьда алдар соло!

(Агууехэ Октябриин социалис революциин 46 жэлэй ойдо зорюулжа КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряануудһаа).

Агууехэ Октябриин социалис революциин 46 жэлэй ойдо зорюулжа

КПСС-эй ЦК-гай ГАРГАҺАН УРЯАНУУД

гуухэ Октябриин социалис революциин 46 жэлэй ой болтогой!

ун түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ үе сагые — капитализмын унаха, коммунизмын илан мандаха үе сагые нээһэн Октябрьда алдар соло!

ветскэ Союзай ажалшад! КПСС-эй Программые, пар- II съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы лсүүлэ!

унизмын илалта тээшэ урагшаа!

гуухэ Октябриин социалис революциин илалта түгэс дэлхэйн ажалшадай үзэл сурталай хүсэн түгэлдэр зэб- он марксизм-ленинизм мандаха болтогой!

үхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

үдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай дайшалхы ман- гшо аха дүү коммунис болон хүдэлмэришэнэй парти- халуун амар мэндэ!

сквадахи Зүблөөнүүдэй Деклараци болон Мэдүүлгэнүү- өөр бүхы дэлхэйн коммунистнуудай агууехэ армиин нягта жагсаал мандаха болтогой!

гые илагша марксистско-ленинскэ суртал хэтэ мүнхэ- даха болтогой!

олетарска интернационализмын тугые улам дээшэнь

найрамдалай, демократиин, социализмын түлөө тэмсэл- оронуудай ажалшадай хэрэг ябуулгын нэгэдэл улам лэ!

рхис этэгээдүүдээр хаагдагшадые, капиталай хашалта- гдагшадые сүлөөлүүлэ!

Дэлхэйн арад зон! Колониальна богоолшолгын эшэгүү- хай гуримые хүсэдөөр, эсэслэн усадхахын, империалис дэй элдэб эсэр мэдэлдэ абадаг гуримһаа сүлөөрхын мсэгты!

үхы оронуудай арадууд! Ядерна туршалга хорихо ту- агай договор уласхоорондын шахардуу шанга байдал ха түрүүшын бодото алхам мүн. Буу зэбсэг бүгэдэ хүсэдөөр хуряахын түлөө, газар дэлхэй дээрэ бата айрамдал мандуулхын түлөө улам эдэбхитэйгээр тэм-

лхэйн арад зон! Һэримжэтэй байгты, империалис дай шэдэй аашые элишэлэгты! Монополинуудай эзэрхэлэгэдэ, тэгээдүүдэй, милитаризмын бузар муухай ааша хэрэгтэ тэмсэлээ шангадхагты!

үхы оронуудай арадууд! Германитай эбэй договор ба- руун Берлиниие өөрын мэдэлтэй, амгалан ёһоной город тухай эрилтэ хэгты!

үхы оронуудай хүдэлмэришэн ангиин үрэ, социализ- унизмын замаар урагшаа дабшажа ябаһан сүлөөтэ, бү- арадуудай хүсэн түгэлдэр хани нэгэдэл бологшо дэл- иалис системэ мандаха болтогой!

измын бүхы оронуудай арадуудай аха дүүгэй хани нэгэдэл мандаха болтогой!

оциализм байгуулжа байһан Хитадай Арадай Республи- шадта аха дүүгэй амар мэндэ! Советскэ Союзай болон агууехэ арадуудай хоорондохи хэтэ мүнхын, бата бэхи исаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

оциализм байгуулжа байһан Албаниин Арадай Респуб- алшадта аха дүүгэй амар мэндэ! Совет болон албан хоорондохи хэтэ мүнхын бата бэхи хани барисаан, холбоон мандаха болтогой!

оциализм байгуулжа байһан Болгариин Арадай Рес- ажалшадта аха дүүгэй амар мэндэ! Совет болон бол- удай хоорондохи хэтэ мүнхын бата бэхи хани бари- лсаа холбоон мандаха болтогой!

оциализм байгуулжа байһан Венгриин Арадай Респуб- алшадта аха дүүгэй амар мэндэ! Совет болон венгр хоорондохи хэтэ мүнхын, бата бэхи хани барисаан, холбоон мандаха болтогой!

оциализм байгуулжа, ороноо демократическа ёһоор, нэгэдүүлхын түлөө тэмсэжэ байһан Вьетнамай Демо- Республикын ажалшадта аха дүүгэй амар мэндэ! он вьетнам арадуудай хоорондохи хэтэ мүнхын, бата барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

оциализм байгуулжа байһан Германиин Демократиче- бликын ажалшадта аха дүүгэй амар мэндэ! Совет бо- арадуудай хоорондохи хэтэ мүнхын, бата бэхи хани харилсаа холбоон мандаха болтогой!

аниин Демократическа Республика мандаха болтогой!

оциализм байгуулжа, өөрынгөө оронииие демократиче- амгаланаар нэгэдүүлхын түлөө тэмсэжэ байһан Корейн емократическа Республикын ажалшадта аха дүүгэй ! Совет болон корейн арадуудай хоорондохи хэтэ ата бэхи хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха

оциализм байгуулжа, Америкын империалис эзэрхэг алдалгаһаа Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөө, бэеэ даанхай шэн зоригтойгоор хамгаалжа байһан Кубын баатарлиг дүүгэй амар мэндэ! Кубын Республика мандаха бол-

болон Кубын арадуудай хоорондохи хэтэ мүнхын, ба- ани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

үхы дэлхэйн арадууд! Хубисхалша Кубада эсэргүүгээр этэгээдүүдэй элдэб аашануудые болюулхын түлөө

үлөөтэ арадта эсэргүүгээр элдэб харша муухай хэрэг һээ, революцида харша этэгээдүүдые дэмжэхэһээ ар- США-гай эзэрхэг түримхэй этэгээдүүдһээ эрилтэ хэгты. уласхоорондын шахардуу шанга байдал үнэхөөрөө дахагүй бшуу!

өйро бү хүрэгты!

25. Социализм байгуулжа байһан Монгол Арадай Республикын ажалшадта аха дүүгэй амар мэндэ! Совет болон монгол арадуудай хоорондохи хэтэ мүнхын, бата бэхи хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

26. Социализм байгуулжа байһан Польшын Арадай Республикын ажалшадта аха дүүгэй амар мэндэ! Совет болон Польшын арадуудай хоорондохи хэтэ мүнхын, бата бэхи хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

27. Социализм байгуулжа байһан Румыниин Арадай Республикын ажалшадта аха дүүгэй амар мэндэ! Совет болон румын арадуудай хоорондохи хэтэ мүнхын, бата бэхи хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

28. Социализм байгуулжа байһан Чехословакиин Социалис Республикын ажалшадта аха дүүгэй амар мэндэ! Совет болон чехословак арадуудай хоорондохи хэтэ мүнхын, бата бэхи хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

29. Социализм байгуулжа байһан Югославиин Социалис Федеративна Республикын ажалшадта аха дүүгэй амар мэндэ! Совет болон югослав арадуудай хоорондохи хэтэ мүнхын, бата бэхи хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

30. Индиин агууехэ арадта халуун амар мэндэ! Советскэ Союзай болон Индиин арадуудай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон хүгжэн бэхижэжэ байг лэ!

31. Индонезиин агууехэ арадта халуун амар мэндэ! Советскэ Союзай болон Индонезиин арадуудай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон хүгжэн бэхижэжэ байг лэ!

32. Арад зондо эрид харша гурим ёһодо, Америкын империализмын зэбсэгтэ добтолгодо эсэргүүгээр эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө, Эхэ ороноо демократическа ёһоор нэгэдүүлхын түлөө тэмсэжэ байһан Урда Вьетнамай шэн зоригто арад зондо халуун амар мэндэ!

33. Өөрынгөө Эхэ оронииие эбэй ёһоор нэгэдүүлхын түлөө тэмсэжэ байһан Урда Корейн шэн зоригтой арад зондо халуун амар мэндэ!

34. Бэеэ абанги, бэеэ даанхай, демократическа Лаосые байгуулха замда ороһон Лаосой арадта халуун амар мэндэ!

35. Эб найрамдалай, өөһэдынгөө оронуудай национальна бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэжэ байһан Бирмын, Цейлоной, Камбоджын, Непалай арадуудта халуун амар мэндэ!

36. Афган арадта халуун амар мэндэ! Советскэ Союзай болон Афганистанай хоорондохи хани, хүршэ ёһоной харилсаан хүгжэн бэхижэжэ байг лэ!

37. Колониализмые хүсэдөөр усадхахын, өөһэдынгөө бэеэ даанхай байдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэжэ байһан араб оронуудай арадуудта халуун амар мэндэ!

38. Арабай Нэгэдэмэл Республикын арадта халуун амар мэндэ! Советскэ Союзай болон Арабай Нэгэдэмэл Республикын хоорондохи хани харилсаан хүгжэн бэхижэжэ байг лэ!

39. Бэеэ даанхай, демократическа гүрэн байгуулжа байһан Алжирай баатарлиг арадта халуун амар мэндэ! Советскэ Союзай болон Алжирай Арадай Демократическа Республикын арадуудай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон хүгжэн бэхижэжэ байг лэ!

40. Колониальна дарлалтаһаа сүлөөрөөд, өөһэдынгөө бэеэ даанхай байдал бэхижүүлхын түлөө, национальна экономико болон соёл культураяа хүгжөөхын түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ байһан Африкын гүрэнүүдэй арадуудта халуун амар мэндэ!

41. Колониальна богоолшолгоһоо сүлөөрхын, өөһэдынгөө эрхэ сүлөөгэй, национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байһан Африкын арадуудта халуун амар мэндэ!

42. Империализмда эсэргүүсэн, өөһэдынгөө оронуудай бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэжэ байһан Латиин Америкын арадуудта халуун амар мэндэ!

43. Бүхы дэлхэй дээрэхи бата бэхи эб найрамдалай аша туһада зорюулагдаһан Англиин, Америкын Холбоото Штадуудай, Франциин, Италиин, Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

44. Милитаризмда, фашизмын һэргэхэ ябадалда эсэргүүсэн тэмсэжэ байһан Германиин Федеративна Республикын ажалшадта, бүхы түрүү хүсэнүүдтэ халуун амар мэндэ!

45. Фашис гурим ёһодо эсэргүүсэн, демократическа эрхэ сүлөөгэй түлөө шэн габьяатайгаар тэмсэжэ байһан Испаниин, Португалиин арадуудта аха дүүгэй амар мэндэ!

46. Советскэ Союзай болон Финляндиин Республикын арадуудай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

47. Совет арадай болон Швециин, Норвегиин, Даниин, Исландиин арадуудай хоорондохи хани ёһоной харилсаан хүгжэн бэхижэжэ байг лэ!

48. Советскэ Союзай болон Австриин арадуудай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

49. Өөрынгөө газар дээрэхи Америкын сэрэгэй баазануудта эсэргүүсэн, оронойнгоо бүрин хүсэд бэеэ даанхай болохын, эб найрамдалай, хүршэ гүрэнүүдтэеэ хани барисаатай байхын түлөө тэмсэжэ байһан япон арадта амар мэндэ!

50. Советскэ Союзай амгалан ёһоной ленинскэ гадаадын политика мандаха болтогой!

51. Илалтануудай алдар солоор суурхаһан шэн зоригто Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

52. Совет сэрэгшэд! Дайшалхы, политическэ бэлэдхэлдээ шэнэ амжалтануудые туйлагты, һэримжэтэй байгты, ямаршье эзэрхэг түримхэйшүүлые бута сохихоор хододоо бэлэн байгты!

53. Манай ороной хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай эбдэршэгүй нэгэдэл мандаха болтогой!

54. СССР-эй арадуудай бата бэхи нэгэдэл, аха дүүгэй хани барисаан мандаха болтогой!

55. Советскэ Союзай ажалшад! Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын тулада бүхы хүсэеэ зорюулагты!

56. Советскэ Союзай ажалшад! Бүгэдэ арадай социалис мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлэ! Долоон жэлэй табадахи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэе!

57. Коммунис ажалай коллективүүдтэ, ударнигуудта, үйлэдбэриин түрүүшүүл болон шэнэ юумэ үүсхэгшэдтэ алдар соло!

58. Советскэ Союзай ажалшад! Манай ороной хүсэ шадалай, арадай ажабайдал улам һайжаруулха үндэһэ һуури бологшо социалис зөөри али болохоор бэхижүүлэгты!

59. Советскэ Союзай ажалшад! Ажал хээгүй хүн — ама хооһон һууха гэһэн коммунизм байгуулагшын гол ёһо гуримые шууд сэхэ бэелүүлхын түлөө тэмсэгты!

60. Советскэ Союзай ажалшад! Ажалай бүтээсые оролдосотойгоор дээшэлүүлэгты! Үйлэдбэриин түхеэрэлгэнүүдые болон дотоодын арга боломжонуудые бүрин хүсэдөөр ашаглахын түлөө, эрхим шанартай продукци ехээр гаргахын түлөө тэмсэгты!

61. Промышленностиин, барилгын, транспортын хүдэлмэрилэгшэд! Үйлэдбэриие үргэлжэдэнь оньһожоруулагты, автоматикаар зэбсэгжүүлэгты, наукын, техникын болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үйлэдбэридэ зоримгойгоор нэбтэрүүлэгты!

62. Советскэ Союзай ажалшад! Гүрэнэй зөөри гамтайгаар гаргашалдаг бологты! Эзэн бусаар, үлүү гаргашануудые хэдэг ябадалтай тэмсэгты!

63. Промышленностиин, хүдөө ажахын, барилгын, транспортын хүдэлмэрилэгшэд! Капитальна барилгада һомологдоһон мүнгэ зөөриие эгээн лэ бодолтойгоор, гамтайгаар гаргашалхын түлөө тэмсэгты! Ашаглалгада үгтэхэ болоһон шухалын шухала барилгануудта мүнгэ зөөреэ хэрэглэгты!

64. Советскэ Союзай ажалшад! Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха, арадай байдал, һуудал улам һайжаруулха хэрэгтэ хими ехэ үүргэтэй байна. Химическэ промышленность түргэнөөр хүгжөөхын түлөө тэмсэгты!

65. Химическэ промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөн дэбжээхын тулада минеральна үтэгжүүлгэ, ургамалые хамгаалдаг химиин зүйлнүүдые эрид ехээр гаргахын түлөө тэмсэгты! Химическэ предприятинуудай шэнэ шэнэ барилгануудые түргэнөөр ашаглалгада оруулжа хүдэлэгты!

66. Совет металлургнууд, горнягууд! Руда бүри ехээр малтан абагты, шэрэм, булад, прокат, соргонуудые, үнгэтэ болон шухаг металлнуудые улам ехээр гаргагты!

67. Совет энергетигүүд, электростанцинуудые, электрын элшэ хүсэ дамжуулдаг лининүүдые баригшад, хабсаргагшад! Электрын элшэ хүсэ абалгые булюу түргэнөөр хүгжөөгты, барилгын, энергосистемэнүүдые ашаглалгын үные хямдаруулагты!

68. Машина бүтээлгын, прибор бүтээлгын хүдэлмэрилэгшэд! Техническэ дэбжэлтэ улам хүгжөөхын, үйлэдбэриие шэглэлтэй болгохын түлөө оролдосотойгоор тэмсэгты! Арадай ажахые эгээн лэ шэнэ түхэлэй машинанууд болон приборнуудаар бүрин хүсэдөөр хангагты!

69. Нефтяной, газова промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Эхэ орондоо нефть, газ улам ехээр үгэе!

70. Совет геологууд! Манай Эхэ ороной байгаалиин барагдашагүй баялигуудые түргэнөөр элирүүлэнологты!

71. Шулуу нүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Горно техникые бүрин хүсэдөөр ашаглахын түлөө тэмсэгты! Шулуу нүүрһэнэй өөрынь үнэ хямдаруулагты, шанарыень һайжаруулагты!

72. Совет барилгашад! Барилгын хүдэлмэри улам түргэдхэгты, шанарыень һайжаруулагты! Һайн, гоё сэбэр, хямда сэнтэй байшангуудые, барилгануудые бодхоогты!

73. Барилгын материалнуудай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Барилгын индустриие хүгжөөгты! Цемент, барилгын шэнэ материалнуудые, хабсаргагдамал конструкцинуудые улам ехээр бүтээн гаргагты!

74. Ой модоной, модо болбосоруулгын, саарһанай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Модо, мебель, целлюлозо, эрхим шанартай саарһа орондоо улам ехээр үгэе!

75. Хүнгэн, эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Үйлэдбэреэ үргэдхэгты, улам бүри олон янзын эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг ехээр гаргагты, шанарыень һайжаруулагты!

76. Загаһанай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Улам ехээр загаһа баригты, загаһанай продукцинуудай шанарыень һайжаруулагты, өөрынь үнэ хямдаруулагты!

77. Совет транспортын хүдэлмэрилэгшэд! Транспортые нарижуулан һайжаруулагты, мүнөө үеын техническэ хэрэгсэлнүүдээр хангагты! Ашаа зөөхэ болзор хороогты, хүн зониие улам һайнаар хангадаг бологты!

78. Хэлхээ холбооной хүдэлмэрилэгшэд! Хэлхээ холбооной хэрэгсэлнүүдые хүгжөөгты, нарижуулан һайжаруулагты! Арад зониие улам бүри һайнаар хангагты!

79. Колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд! Таряашанай нэрэ хүндые дээрэ үргэжэ ябагты! Хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые улам хүгжөөн дэбжээхын түлөө оролдосотойгоор тэмсэгты! Бүхы колхозууд болон совхозуудые аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлгэхын, гээгдэнги ажахынуудые түрүү зэргэдэ гаргахын түлөө тэмсэгты!

80. Газар тарялангай, мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө, социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэһэн хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ алдар соло!

81. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Орооһо таряа ехээр абаха гээшэ колхозууд болон совхозуудай шухалын шухала зорилго мүн! Орооһото болон орооһото бобово ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхын түлөө тэмсэгты!

82. Колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөөгэй механизаторнууд! Оньһожоруулгые, эрдэм, наукын болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые зоримгойгоор нэбтэрүүлэгты! Техникые оролдосотойгоор шудалагты, һайнаар, гамтайгаар ашаглагты!

83. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Уһалагдадаг газарые улам үргэдхэгты, орооһо таряа болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые ехэдхэхын тулада уһалагдадаг газарай баян арга боломжые һайнаар хэрэглэгты!

84. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Орооһото, техническэ болон тэжээлэй ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхын тулада нютагай, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэдэг бологты!

85. Колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд! Ниитын мал ажалые бүхы хэмжээгээр хүгжөөгты! Үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэгты, тэрэнээ бодомжотойгоор гаргашалагты! Мяха, һү, тоһо, үндэгэ болон бусад продукци ехээр абагты!

86. Шэнэ газар ашаглагшад! Шэнэ газарай баялигые оролдосотойгоор ашаглагты, орооһо таряа, мяха, һү ехээр абагты, коммунизм байгуулгын бүгэдэ ниитын хэрэгтэ нэмэреэ улам арьбадхагты!

87. Эрэгтэй, эмэгтэй колхознигууд! Колхозно демократиие хүгжөөгты! Колхоз гээшэ таряашадта коммунизмын һургуули мүн!

88. Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, коммунальна ажаһуудалай ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Арад зониие бүри болбосон ёһоор хангахын түлөө тэмсэгты!

89. Совет эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд! Олониитын дунда эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри улам һайжаруулагты! Хойрог нобшо ябадал усадхан үгы хэгты, ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжэдэ анхаралтайгаар хандагты!

90. Наукын, дээдэ һургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэд! Наукын улам һалбаран хүгжэхын түлөө, техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэгты! Коммунизмын нэрэ хүндэдэ хүрэмөөр мэргэжэлтэдые бэлэдхэгты!

Совет түрүү наукада алдар соло!

91. Замбуулинай гайхамшагта онгосонуудые байгуулагшадта —совет эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернүүд, технигууд болон хүдэлмэришэдтэ алдар соло!

Эрэлхэг зоригто совет космонавтнуудта алдар соло!

92. Литература, искусствын ажал-ябуулагшад! Зохёолнуудай партийна, арадай шэнжэ шанартай, удхынгаа, уран һайханайнгаа талаар түгэс һайн байхын түлөө тэмсэгты! Коммунизм байгуулагшадай баатар хэрэгүүдэй асари ехэ, һайн һайхан шэнжэ шанарые, манай ажабайдалда шэнэ, коммунис харилсаануудай илан мандажа байһые эли тодоор харуулагты!

93. Хэблэлэй, радиогой болон телевидениин, номой хэблэлэй болон соёл культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд! Коммунизмын илан мандахын түлөө тэмсэлдэ партиин эдэбхитэй туһалагшад байгты!

94. Арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд! Үхибүүдые һургаха һуралсалай шанар һайжаруулагты, тэдэниие ажалда дуратайгаар, коллективизмын үзэлөөр, коммунизмын хэрэгтэ үнэн сэхэ байхаар хүмүүжүүлэгты!

95. Медицинын хүдэлмэрилэгшэд! Ажалшадые хангаха хэрэг һайжаруулагты! Медицинын наукын эгээл шэнэ туйлалтануудые бодотоор хэрэглэдэг бологты!

96. Манай бүгэдэ ниитын социалис гүрэн мандаха болтогой!

97. Арадай засагай ёһото зургаанууд бологшо ажалшадай депутадуудай Соведүүд мандаха болтогой!

Совет социалис демократи хүгжэн бэхижэжэ байг лэ!

98. Коммунизмын һургуули бологшо совет профсоюзууд мандаха болтогой!

99. Коммунис общество эдэбхитэйгээр байгуулагшад — совет эхэнэрнүүд мандаха болтогой!

100. Коммунис партиин үнэн сэхэ туһалагша, халаан бологшо ленинскэ комсомол мандаха болтогой!

101. Эдир залуу хүбүүд, басагад! Коммунис ёһоор ажаллаха, ажаһууха хэрэгтэ оролдосотойгоор һурагты!

Алдарта совет залуушуул мандаха болтогой!

102. Пионернүүд, һурагшад! Эрдэм бэлигтэ оролдосотойгоор һурагты, ажалда дурлагты, тэрэниие хүндэлэгты! Ленинэй хэрэгэй түлөө, коммунизмын түлөө эдэбхитэй тэмсэлшэд болохын тулада бэеэ бэлэдхэгты!

103. Коммунистнууд, комсомолшууд! СССР-тэ коммунизм байгуулхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлэй манлайда ябагты!

104. Шэн зоригтойгоор коммунизм байгуулагша, эб найрамдалай, газар дэлхэйн бүхы хүнүүдэй зол жаргалай түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэгшэ агууехэ совет арадта алдар соло!

105. Парти болон арадай эбдэршэгүй агууехэ нэгэдэл мандаха болтогой!

106. Совет Социалис Республикануудай Союз мандаха болтогой!

107. Манай түрэл Советскэ правительство мандаха болтогой!

108. Ленинэй байгуулһан Советскэ Союзай алдарта Коммунис парти мандаха болтогой!

109. Газар дэлхэй дээрэхи бүхы арадуудта Амгалан байдал, Ажал, Эрхэ сүлөө, Адли тэгшэ эрхэ, Аха дүүгэй холбоо, Зол жаргал олгогшо коммунизм мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет

ХҮДӨӨДЭ ПОЛИТИЧЕСКЭҺУРАЛСАЛАЙ ТҮРҮҮШЫН ХЭШЭЭЛНҮҮД ҮНГЭРӨӨ

Хүдөө нютагуудай партийна организацинуудта октябриин 15-һаа политическэ һуралсалай шэнэ жэл эхилбэ. Һуралсалай жэлэй эхин үдэр колхоз, совхозуудта, эмхи зургаануудта, һуурин тосхонуудта—хаа хаанагүй, түрүүшын хэшээл үнгэрөө.

Эхилхэһээ эмхитэйгээр

Баргажанай дээдэ захын нютаг. Дэрээнэй клубууд, улаан булангуудта октябриин 15-най үдэшэ электрын галнууд бүри хурсаар яларжа, хүн зон олоороо суглараба: политическэ һуралсалай түрүүшын хэшээлнүүд болоо. Жэшээлхэдэ, эндэхи совхозой нэгэдэхи отделениин һаалишад, малшад, механизаторнууд түрүү дүй дүршэлэй, коммунис ажалай һургуулиин түрүүшын хэшээлдэ эдэбхитэйгээр хабаадаба. Пропагандист нүхэр Ц. Д. Дудеев КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленум, шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ зорилго тухай сугларагшадта ойлгосотойгоор, нютагайнгаа жэшээ баримтануудые дурдан хөөрэхэдэнь, шагнагшад олон асуудал табижа, тодорхой харюу абаа. Хэшээлэй түгэсхэлдэ саашадаа үзэхэ темэнүүдые нэрлээд, диилэнхидээ ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэл шудалхабди гэжэ пропагандистын мэдээсэхэдэ, һуралсагшад урматай баяртайнууд хэшээлнүүдһээ тараһан байна.

Тус отделениин коммунистнууд, партиинабэшэ эдэбхитэд, КПСС-эй түүхые шудалхые хүсэгшэд мүн лэ тэрэ үдэр түрүүшынгээ хэшээлдэ ерээ. Совхозой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд парткомой секретарь нүхэр Шагдороной КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоол тухай дэлгэрэнгы лекци шагнаа. Тиигэжэ тэдэнэр хүдөө ажахын тодорхой экономико шудалха семинарайнгаа нэгэдэхи хэшээл үнгэргөө. Совхозой отделениинүүдэй бусадшье партийна эхин организацинуудта политическэ гэгээрэлэй түрүүшын хэшээлнүүд үндэр хэмжээндэ үнгэрһэн байна.

С. Очиров.

Һуралсалай комбинадай түрүүшын хэшээл

Политическэ һуралсалай жэлэй эхин үдэр—октябриин 15-да бүхы кружок, һургуулинуудай түрүүшын хэшээл Түнхэнэй аймагай бүхы ажахынуудта, эмхи зургаануудта болобо. Пропагандистнуудай аймагай семинар дээрэ политическэ һуралсалай нэгэ үдэр тогтоохо гэһэнэй ёһоор, удаадахи хэшээлнүүд хододоо понедельник бүхэндэ үнгэрэгдэдэг байха.

Түрүүшын хэшээлнүүд эмхидхэлэй асуудалнуудые хэлсэхэһээ гадна, программынгаа эхин темэнүүдые шудалжа эхилээ. Жэшээлхэдэ, «Восточные Саяны» колхозой Хуурай Хобогой отделениин парторганизациин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн колхозой тодорхой экономико шудалха кружок «Хүдөө ажахын экономикын үндэһэ һуури» гэжэ асуудалые хэлсээ. Пропагандист, колхозой агроном нүхэр П. Матхеевтэ артелиингээ ажабайдалдахи жэшээ дээрэһээ олон асуудалнуудые кружогойхид асуугаа. Тэдэнэйнь олонхинь хожом гараха темэнүүдтэ хабаатай байбашье, шагнагшадай һонирхолые мохоохогүйн тула харюусажа, үдэшэ орой болотор хэшээл үргэлжэлөө. Кружогто һуралсажа эхилһэн 15 хүнүүд тингэжэ хөөрэлдэжэ, удаан һуушаһандаа хэниинь шье шаналаагүй, ерэхэ хэшээлдээ тэдэнэр бүри нягтаар бэлэдхэхэ ёһотой.

«Сибиряк» колхозой түб тосхон Түнхэндэ энэ жэлдэ түрүүшынхиеэ хүдэлжэ эхилһэн һуралсалай комбинадта октябриин 15-най үдэшэ хонхын жэнгирээн соностоо. Тэндэ гурбан янзын—политическэ, юрэнхы эрдэмэй, үйлэдбэриин мэргэжэл дээшэлүүлхэ һуралсал нэгэн доро эхилээ. Ямаршье һаа шэнэ юумэндэ түрүүшээр дадал багададаг, дутагдал үзэгдэдэг гээшэ гэлеэдэг, тиибэ яабашье тус комбинадай түрүүшын хэшээлдэ 200-гаад хүн хабаадаа, саашадаа комбинадай хүдэлмэри улам жэгдэржэ, хүдөөгэй кадрнуудые бэлэдхэхэ ёһотой томо гуламта болохонь дамжаггүй.

А. Рудакова.

4 мянган хүн һуралсана

МУХАР-ШЭБЭР. (Телефоноор абтаба). Политическэ гэгээрэлэй һуралсалда мүнөө жэл элдэб кружок, һургуули, семинарнуудта аймаг соо бүхыдөө 4 мянган коммунистнууд, комсомолшууд, ажалай түрүүшүүл, эдэбхитэд түрүүшынгээ хэшээлые үнгэргэбэ. Хамтадаа партийна эхин организацинуудай дэргэдэ 219 һургуули, кружогууд, тэрэ тоодо, тодорхой экономико, партиин түүхэ, мүнөөнэй политика үзэхэ һургуулинуудһаа гадна, научно-атеизмын 2 кружок, философиин үндэһэ һуури шудалха 2, коммунизмын үзэл сурталай гол асуудалнуудые шудалха 10 кружогууд гэхэ мэтэ шэнэ түхэлэй һургуулинууд хүдэлжэ эхилбэ.

Һуралсалай шэнэ жэлэй түрүүшын үдэр хэшээлнүүд диилэнхи газарта эмхитэйгээр үнгэрөө. Энээндэ жэшээ болгон, аймагай хэлхеэ холбоошодой партийна эхин организаци абая. Мүнөөнэй политика үзэхэ кружок зарлагдаһан саг соогоо хүдэлмэриеэ эхилээ. Кружогые хүтэлбэрилэгшэ, «Союзпечатиин» районно эмхидхэгшэ нүхэр Д. Цыренжапов партиин ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдэй удха шанар тухай хөөрэлдөө хэээ. Тус темээр үшөө хоёр хэшээл үнгэргэгдэхэ юм. Удаадахи хэшээлнүүдтэ гараха асуудалнууд тухай пропагандист богонихоноор мэдээсээд, кружогойхидой уншаха, бэлэдхэхэ ном дэбтэр хэлэжэ үгэбэ. Хэшээлдэ ерэхэ ёһотой бүхы 18 хүн байлсаа.

И. Гаврилин.

Шухала асуудалда—онсо анхарал

ХОРИ. (Телефоноор абтаба). Хориин үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудай болон эмхи зургаануудай партийна бүхы организацинуудта политическэ һуралсалай хэшээлнүүд нэгэн доро эхилбэ.

Үйлэдбэриин управлениин партийна организациин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн хүдөө ажахын үйлэдбэриие шудалха семинарай түрүүшын хэшээл үнгэрөө. Тус семинарта управлениин бүхы мэргэжэлтэд хабаадалсаа. Семинарые инспектор-эмхидхэгшэ нүхэр О. А. Борисов хүтэлбэрилээ.

Түрүүшын хэшээлдэ хабаадагшад управлениин главна агроном нүхэр А. Н. Мошкиной «Колхоз, совхозуудай газарые зүбөөр ашаглаха тухай» лекци шагнаба. Тус лекцидэ нэмэлтэ болгон управлениин газар эсхэмжэлэгшэ нүхэр Н. Г. Муравьев үгэ хэлээ.

Энэ асуудал зүбшэн хэлсэлгэ ехэ һонирхолтойгоор үнгэргэгдөө. Газар ашаглаха талаар бии байгаа дутагдалнууд элирхэйлэгдэбэ. Жэшээнь, управлениин ажахынуудай 10 мянган гектар сабшалан, 17 мянган гектар бэлшээри шугы бургааһанда дарагдаихай, ашаг шэмэ үгэхэеэ болиһон байна. Энэ тала дайдые үрэ ехэтэйгээр ашаглахын тула хэмжээнүүдые һаяар хараалха тухай хөөрэлдэбэ.

В. Шездуев.

Гээгдэнги колхозуудай экономико хүгжөөхэ талаар социалис мүрысөө дэлгэрүүлхые уряалһан Винницкэ областиин Хмельницкэ үйлэдбэриин управлениин ажалшадай бэшэг толилһон газетэ «Улаан Оронго» колхоздо хүрэжэ ерэбэ.

Энэ зураг дээрэ харуулагдаһан колхознигууд (ЗҮҮН ГАРҺАА): И. Озеров, М. Быков, Л. НИМАЕВ гэгшэд тус бэшэгтэй тан... байна. Эдэ нүхэд Хмельницкэ областиин ...равлениин ажалшадай уряае халууна... жэнэ, ойрын хоёр жэлэй туршада өө... ажахые улам бэхижүүлхэ хэрэгтэ бүхы... элсүүлхэ байһан тухайгаа мэдүүлбэ.

Ф. СОРОКИНОЙ ф...

ГЭЭГДЭЛҺЭЭ ГАРАХА АРГ... БОЛОМЖО ГҮЙСЭД БИИ

Хмельницкын таряашада... үүсхэл һайшаагдана

Холые хаража, шадамараа... хүтэлбэрилхэ

КПСС-эй ЦК-гай, Советскэ правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолгоор хамтын ажалые хурдан түргэноор хүгжөөхэ бүхы арга нүхэсэл олгогдонхой. Мүнөөнэй эрхэ байдалда нэгэншье колхозой гээгдэлдэ орохо, ажахыгаа гарзатайгаар эрхилхэ ямаршье шалтаг байхагүй.

Хэды тиимэ байбашье, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз Баргажанайнгаа управлени дотор гээгдэжэ ябана. Энэ ажахы жэлһээ жэл бүри продукци абаха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэнэгүй, гаргашань олзо орлоһоо үлүүлнэ, продукциин өөрынь үнэ сэн ехэ байһаар.

Ямар шалтагаан дээрэһээ энэ колхоз гээгдэлдэ ороо6 гэһэн асуудалтайгаар тэндэхи колхозниигуудта, колхозой болон управлениин хүтэлбэрилэгшэдтэ хандахада элдэб янзаар харюусана.

Нэгэ зариманиинь: культурна ажаһуудалай барилгада хэмһээ үлүүгээр мүнгэ зөөри гаргашалжа, ажахын шухала асуудалнууд шиидхэгдээгүй байнао гэлсэнэ. Нүгөөдүүлынь: колхозой правлениин хүтэлбэри һуладаа, ажахын шухала хүдэлмэринүүд саг соогоо үнгэргэгдэхэеэ болёо, малда үбһэ тэжээл багаар бэлдэгдэжэ, колхознай ехэ хохидолдо ороно гээдшье харюусана.

Эдэ үгэнүүдые обёоронгүй гарахын аргагүй. Үнэхөөроо колхозой правлени, нэтком 1960—1962 онуудта культурно-ажаһуудалай барилгануудта мүнгэ зөөри үлүүсэ (80 мянган түхэриг) ехээр гаргашалжархёо. Тиин артелиин үйлэдбэридэ тон хэрэгтэй барилгануудай хэгдээгүй дээрэһээ адуу малай гарзалха баримтанууд али олон үзэгдэһэн байна.

Барханай колхоз 1960 он хүрэтэр ажахыгаа гарзагүйгөөр, ашаг олзотойгоор эрхилжэ байһан аад, 1961 онһоо эхилээд нэгэл байрадаа тогтожо, хараалһан олзо доходоо абажа шадахаяа болихоһоо гадна, гаргашань үлүүлдэг болошоо. Энээнэй гол шалтагааниинь—колхозой хүтэлбэриин һуладаһан ушар гэжэ тоолохоор.

1. ГАРГАШАНЬ ОЛЗОҺОО ҮЛҮҮДЭНЭ

Хамтын баялигые саашадань түргэноор хүгжөөхын түлөө олзо доход абаха түсэбөө дүүргэжэ, мүнгэ зөөриеэ наринаар гаргашалха ушартай байгаа. Теэд энэ шухала хэрэг анхарагданагүй.

Һүүлэй хоёр жэлдэ тус колхозой олзо оршонь гаргашаһаа бага болодог болоо. Тодорхойлон хэлэбэл, 1961 ондо түсэбөөр хараалагдаһан 864629 түхэригэй орондо 620575 түхэригэй олзо ороод, харин гаргашань 748575 түхэриг байшоо гэхэ гү, али 1962 ондо гаргашань олзоһоо 128 мянган түхэригөөр үлүү болоһон юм.

Абтаһан олзо доходойнгоо 30—35, ехэдээл һаа 40 процентые ажалай түлөөһэндэ гаргашалхада зохид гэжэ түрүү ажахынуудай дүй дүршэл элеэр гэршэлнэ. Тиин энэ колхоздо ажалай түлөөһэндэ хараалагдаһанһаа үлүүгээр мүнгэ, зөөри гаргашалагдана. Жэшээнь, 1960 ондо бүхы доходойнь 45 процент, 1961 ондо—аяар 56 процент, 1962 ондо—53 процент ажалай түлбэридэ ошоо. Иигэжэ артелиин ажахыһаа абтадаг продукциин бирагтай дээшэлээгүй байхада, колхознигуудай ажалай түлөөһэндэ иимэ ехээр гаргашалжа байхада нийтын ажахы яагаад өөдэлхэ бэлэй.

Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, колхозой хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэриин гаргашые, ажалай түлөөһые гуримшуулха гэжэ оролдоогүй, тэдэниие продукци абалгатай нягтаар холбожо шадаагүй бшуу. Тиимэ дээрэһээ адууһа малда үбһэ, тэжээл хараалагдаһан соогоо гаргашалагдаад, хүнүүдтэ салин хүлһыень дүүрэн түлөөд байхадань, мал ажалһаа абтаха продукцинь холо дутуу үлэшэнэ ха юм.

Зүгөөр, ажалай түлбэри һайжаруулан хубилгаха тухай Баргажанай үйлэдбэриин управлени энэ жэлдэ тусхай тогтоол абаһан юм. Март һарада энэ асуудалаар экономическа конференци үнгэргэгдөө һэн. Теэд эндэхи үйлэдбэриин управлени ажалай жэшээтэ нормо, тэрэнэй түлөөһэнэй гурим тодорхойлоод лэ һанаагаа амаршоо. Тэрэ гурим ажахы бүхэндэ ямараар бэелүүлэгдэнэб гэжэ хиналта хээгүй байһаниинь гэмшэлтэй. Энэ ушарһаа гээгдэжэ ябаһан Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз түрүү ажахынуудта тогтоогдоһон ажалай түлбэриһөө дутуугүйгөөр хараалжа абажархёо. Үйлэдбэриин управлениин мэргэжэлтэд, экономистнууд юу хараа гээшэб? Хэрбээ энэ янзаараа саашадаа ажаллабал, энэ жэлдэшье мүнгэн жасын дутагдалһаа гарахагүй байһаниинь элитэ. Ажалай түлөөһэн гээгдэнги, түрүү ажахынуудта адли байха аргагүй ха юм. Тиихэдэ ажалай түлөөһые бүхыдэнь абтаһан продукцитай холбохо, захирганай, хамһабариин элдэб тушаалтанай тоо үсөөрүүлхэ эрилтэ табигдана.

2. ПРОДУКЦИ АБАЛГА —ГОЛ АСУУДАЛ

Артелиин экономикые хүгжөөхын тула жэлһээ жэлдэ үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудһаа продукци ехээр абаха гэжэ оролдохо шухала байһаниинь мэдээжэ. Тиин энэ колхозой үйлэдбэриин гол һалбари болохо мал ажалһаа продукци абалга жэл бүри доошоо ороно. Жэшээнь, 1960 ондо бүхыдөө 7325,4 центнер һүн абтаһан байбал, 1961 ондо 7150 центнер, 1962 ондо—7079 центнер һаагдаа. Нооһо абалгашье һүүлэй гурбан жэлдэ аяар 200-гаад центнерээр доошоо орошоо. Мүн нёдондо урда жэлэйхиһээ 300-гаад центнер мяха багаар абтаһан байха юм.

Яахадаа мал ажалай продуктнууд иимэ багаар абтадаг болоо гээшэб? Али эндэ, гасуур, зуд болоо гү? Үгы ааб даа. Имагтал энэнь колхозой хүтэлбэриин һуладаһанай ушар шалтагаан ха юм.

Мяха, һү, нооһо ехээр абахын тула эхэ малай тоо толгой жэл бүри олошоруулха хэрэгтэй. Теэд эндэ эхэ малынь үсөөрнэ. Хэрбээ 1960 ондо 712 үнеэтэй байбал, тэрэнь мүнөө 657-доо орошоо. Үнеэдынь бүхы эбэртэ бодо малай миил 30—33 процентнь болоно. Тиин түрүү ажахынуудай байдал дээрэһээ харахада, һүрэг соо үнеэдэй тоо 50—60 процент байхадаа, 10... эбэртэ бодо мал бүриһөө ... центнер мяхан, 1600—1... нер һүн абтана бшуу. ... колхозой 100 толгой эб... мал бүриһөө ойрдоо ... центнер һүн абтана.

Мяха абалгые түргөөр ... хэдэ туһалдаг гахайн ... олошоруулагданагүй, хари... ри үсөөрнэ. Хэрбээ 1960 ... хоздо 414 гахай байгаа ... ондо—370, 1962 онд... ороһон байна. Мүнөө бол... хозниигуудынь артелиин ... 100 гаран гахай олоор... Иимэ үсөөн гахайтай ферм... олзо байхагүй, миил гарз... гэрһэн жэлдэ гахайн ... ойрдоол 540 поршоон... аад, тэдэнэйнь хахадынь ... залаа һэн. Эдэ бүгэдын ... хайн фермэ нийтын ажа... 9 мянгаад түхэригэй гар...

— Гахайнуудайнгаа т... олошоруулха, тэрэ һалба... нэмэритэй болгохо һанаа... лэ, хүсэмнай хүрэнэгүй ... даа,— гэжэ колхозой ш... лэгшэ Ж. Ж. Жалсараев...

Анхаралаа һайнаар ... тус һалбари олзо нэмэри... арга эндэ хүсэд бии. Н... фермын ажал ехэтэй ... оньһожоруулха, силос, ... рил болон бусад хямда ... жээлээр гахайгаа эдеэлү... тэй.

Мал ажалаа иимэ ханг... эрхилжэ байһанайнь эсэс... ци тон бага абтана. 196... лүүриин газарай 100 ге... дэ миил 21,0 центнер м... центнер һүн абтаа һэн. ... малай тоо элдүүриин га... гектар бүридэ бодоходо ... хүртэнэ. Жэшээлхэдэ, ... тоо 9, тэрэ тоодо 3 үнеэ... нин, хахалагдадаг газар... бүридэ 4 гахай хар... бшуу. Тиигэжэ респуб... Баргажанай управлени... ажахынуудһаа энэ ко... гээгдэһэниинь элирнэ.

3. ПРОДУКЦИИН ӨӨР... СЭН ЕХЭ

Гаргаша багатайгаар, ... тэй хүдөө ажахын про... ехээр абаха зорилго оро... совхозуудай үмэнэ табигд... һээ ажахынуудай олзо ... жэлтэ дулдыдаха байна ... бээ продукциин өөрынь ... рэнэй худалдан абадаг... байбал, тиимэ ажахы ... үри гарзада орохонь мэд... иимэ байдал Ленинэй ... (Баргажан) колхоздо ү... һүүлэй гурбан жэлдэ ... өөрынь үнэн сэн бүри ... Энэнь дорохи таблицаһ...

Продукцинуудай нэрэ	хэмжүүрынь	Продукциин өөрынь ү...		
		1960 он	1961 он	19...
һүн	центн.	10—25	12—58	16...
Гахайн мяхан	—«—	87—66	80—18	104...
Үхэрэй мяхан	—«—	53—86	20—36	31...
Хониной мяхан	—«—	24—37	35—47	51...
Нооһон	—«—	87—66	181—53	273...
Таряан	—«—	2—47	4—85	3...
Үбһэн	—«—	—	1—67	2...
һолоомон	—«—	19	0—36	0...

Продукциин өөрынь үнэ сэнгэй иимэ ехэ байһанай нэгэ шалтагаан юуб гэхэдэ, үйлэдбэриин гаргаша айхабтар ехэ байһан зандаа. Илангаяа үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэб дүүргэгдэнэгүй. Нёдонд... бэлэдхэһэн дээрэһээ ...

(Түгэсхэлынь 3-дах...

Агууехэ Октябриин хүндэлэлдэ 1917 1963

Эдэнэрэй бэлэг

Зоя Петровна Аверина Кабанскын совхозой гурбадахи отделенидэ һаалишанаар ажалладаг юм. Агууехэ Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ зорюулан һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Зоя Петровна шалгаржа, совхоз соогоо түрүү һуури эзэлбэ. Үнинэй һаалишан октябриин 10-най байдалаар жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ. Юһэ һарын туршада һаалишан Аверина 28307 литр һү һаагаа гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 1956 литр һааһан. Энэнь хараалагдаһан түсэбһөө зуу гаран литрээр үлүү болоно. Һайндэр болотор һаамхай үнеэн бүриһөө 2100 литр хүрэтэр һү һааха гэжэ тэрэ һаяхан мэдүүлээ.

Тэрэшэлэн нүхэр Аверинатай суг ажалладаг һаалишад Нечкина, Корытова гэгшэд түрүү һаалишанһаа дутуугүй хүдэлхөөр дээшэлүүлэгдэһэн уялга һаяхан абаа.

И. Кузьминов.

Октябриин һайндэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха гэһэн һанал эрмэлзэлгэтэйгээр «Теплоавтоматика» заводойхид ажаллана. Октябрингаа түсэб 26—27-до дүүргэхэ, һайн шанартай продукци бүтээхэ уялга цех бүхэн абанхай. Энэ уялгаяа бодотоор дүүргэхэ гэжэ хүдэлмэришэд оролдон, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Слесарь Матвей Макаров прибор хэдэг цехэйхидэй дундаһаа эрхим ажалаараа шалгарна.

И. ОСЕТРОВОЙ фото.

Ерэхэ жэлэй түсэбөөр

Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай коллектив Агууехэ Октябриин 46 жэлэй ойе шэнэ амжалтатайгаар угтаха гэһэн мүрысөөндэ һайн үрэ дүн харуулна. Комбинат бүхы дээрээ түсэбөө һара, квартал бүхэндэ үлүүлэн дүүргэнэ. Хэдэн зуугаад мянган элдэб янзын продукци гурбан кварталай түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилбэ. Энэ жэлэй эхинһээ хойшо тэдэнэй бүтээһэн продукци тоолохо болоо һаа, үйлэдбэриин хуушан талмай дээрэһээ нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада 4,1 миллион түхэригэй продукци үлүү ехээр үйлэдбэрилэгдэһэн байна. Нёдондонойхиһоо һурагүй ехэ мяхан, мяханай консервэ, колбаса хэгдээ.

Комбинадай завод, цехүүдэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ колбаса хэдэг заводойхид түрүүлжэ ябаһаар. Тэдэнэр долоон жэлэй табадахи жэлэй түсэбые болзорһоонь холо урид, октябриин 25-да дүүргэхэ уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлжэ байнхай.

Октябриин хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаһан консервын заводойхид түрүүшүүлһээ ехээр гээгдэнгүй, мүн лэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Тус заводойхид сентябриин түсэбһөө гадуур хэдэн зуугаад баанха консервэ хэһэн байна. Ажалайнгаа эршэ һуладхахагүй гэжэ оролдодог консервэшэд октябриин даабариие холо үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Социалис мүрысөөндэ оролсохо зуураа дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаһан түрүүшүүл хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Тэдэнэй олонхинь долоон жэлэй табадахи жэлэйнгээ даабари болзорһоонь холо урид дүүргэнхэй. Комбинадай 150 түрүү хүдэлмэришэд долоон жэлэй зургаадахи жэлэй түсэбөөр ажаллажа байна. Тамара Гаськовагай даадаг бригадынхид, хүдэлмэришэд Людмила Пантелеева, Валентина Семенникова, Клавдия Киселева болон бусад 1964 оной түсэбөөр ажаллажа эхилһээр үнишэй.

Агууехэ Октябриин хүндэлэлэй социалис мүрысөөнэй эршэ улам шангадажа, тэрээндэ шалгарагшад олошорһоор.

Г. Харченко.

Үшөө нэгэ амжалта

Октябриин һайндэрөө нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэжэ зоригжоһон Хандагайн леспромхозой коллектив модо шэрэхэ 10 һарынгаа түсэбые болзорһоонь 20 хоногоор уридшалан дүүргэбэ. Эхэ оронойнгоо шэнэ барилгануудта 222 мянган кубометр модо эльгээһэн эдэ хүдэлмэришэд үдэр ерэхэ бүри ажалайнгаа эршэ бүри шангадхана.

«Забайкаллес» комбинадай предприятинуудай дундаһаа шалгаржа ябаһан тус леспромхозойхид ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлхэ гэжэ оролдоно. Энээнэй ашаар 9 һарын туршада ехэ бүтээсэ туйлагдаа. Энээниие хүдэлмэришэн бүхэндэ хубаагаа һаа, тэрэнэй ажалайнь бүтээсэ түсэбөөр хараалагдаһанһаа 20 кубометрээр ехэ болоно.

Леспромхозой пункт, участогай бүхы хүдэлмэришэд ажалай вахтада жагсанхай. Һайндэрые эрхим бэлэгтэйгээр угтаха гэһэн мүрысөөндэ Иван Борисовай, Василий Севастьяновай даадаг бригаданууд түрүүлнэ. Автомашинын жолоошон Арефьев, крановщик Лященко болон бусад эршэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Түрүү леспромхозойхид ноябриин түсэбөөр ажаллажа, 5 мянга үлүүтэй кубометр модо шэрээ.

Модоноодой дунда түрүүлжэ ябадаг Хүртэйн леспромхозойхид шэнэ амжалта туйлаһан тухайгаа элидхэбэ. Тэдэнэр октябриин 11-дэ модо шэрэхэ 10 һарынгаа түсэб дүүргээд, нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, 22 мянган кубометр ехэ модо Эхэ оронойнгоо шэнэ барилганuудта эльгээбэ.

Мастер Шубинай даадаг участогай модоноод эндэ түрүүлжэ гараа. Мүн дүй дүршэлтэй бригадирнууд Иван Федоров, Лука Кузьмин, Алексей Липатниковай бригаданууд 8—10 кубометр модо даабариһаа гадуур үдэр бүхэндэ бэлэдхэнэ.

Н. Тюрнев.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной октябриин 18.

...Г-гэй шэнэ канцлерта ...С. Хрущевой эльгээһэн телеграмма

...маниин Федеративна Рес...кын федеральна канцлерай ...лда ороһонтойнь дашарам..., г-н Л. Эрхардда Н. С. ...ев амаршалгын телеграмма ...бэ.

... СССР хоёрой хоорондохи ...ёһоной харилсаан амжал...таар хүгжэжэ, эб найрамдал ...үүлхэ, уласхоорондын ша... байдал һулаaруулха хэрэг...һа нэмэри болохо гэжэ най...ли гээд телеграмма соонь ...гдэнэ.

Үнэн зүрхэнэй амаршалга

МОСКВА, октябриин 16. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Советскэ правительствын, бүхы совет арадай зүгһөө Аргентинын Республикын президент Артуро Ильиа гэгшые дээдэ зэргын, харюусалгата тушаалда ороһонтойнь дашарамдуулан халуунаар амаршалба.

Сүлөөтэ, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй политикые үндэһэ болгон, манай оронуудай хоорондохи хани холбооной, үгэеэ ойлголсолгын, экономическа харилсаан, арад зоной эб найрамдалай аша туһада зорюулагдан, Советскэ Союзай болон Аргентинын Республикын хоорондо амжалтатайгаар хүгжэхэ байха гэжэ найданабди гээд телеграмма соо хэлэгдэнэ.

...вет журналистнууд арадуудай хоорондын хани барисаае улам бэхижүүлнэ

Журналистнуудай бүхэсоюзна семинар

...ИЛИСИ, октябриин 16. ...). Арадуудай хоорондын ...скэ хани барисаае саашаулам бэхижүүлхэ талаар ... хэблэлэй бэелүүлхэ зорил...дта зорюулагдаһан Журна...уудай бүхэсоюзна семинар ...бриин 15-да Тбилисидэ хү...эрээ дүүргэө. Семинарай хо...хи үдэр ахадүү союзна рес...ликануудай журналистнууд ...дүршэлөө халан абалсаа.

...рал Коммунис партяа, тэрэ... ленинскэ Центральна Коми...е тойрон совет арадай няг...нягадэнхэй байһан тухай, ...скэ национальна политикын ...тые гэршэлһэн СССР-эй ара...ай бата хани барисаан тухай...тэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

...оциалис нацинуудай асари ехэ хүгжэлтэ ба бүри бата холбоотой болоно байһан тухайда» Узбегэй ССР-эй Журналистнуудай союзай правлениин түрүүлэгшэ З. И. Есенбаев элидхэл хээ. «Украина» журналай редактор В. Г. Большак «Аха дүү республикануудай хоорондохи экономическа харилсаа холбооe совет хэблэлдэ толилолго» гэһэн элидхэл хэбэ.

Элидхэлнүүдэй һүүлээр һанал бодолоо хэлэлгэн болобо.

«Правда» газетын редактор, СССР-эй Журналистнуудай союзай түрүүлэгшэ П. А. Сатюков түгэсхэлэй үгэ хэлэхэдээ, творческо семинарай материалнууд суглуулагдажа ном болгон хэблэгдэхэ байха гэбэ.

ТООГ ДЭЭРЭ АЖАЛ ЗАМХАНАГҮЙ

Үргэн ехэ тариалан дээрэ трактор, комбайнуудай үдэр һүнигүй хүнхинэлдэхэнь дуулдахаяа болижо, ургаса хуряалгын дүүрээшье һаа, тарианай тоог дээрэхи эршэтэ ажал бүхэли сүүдхэдээ замханагүй.

«Заветы Ильича» колхозойхид Кабанскынгаа управлени дотор түрүүлэн, гүрэндэ таряа худалдаха социалис уялгаяа дүүргээд, үрэһэ хүрэнгэеэ хаажа абаха гэжэ эршэмтэйгээр хүдэлнэ. Октябриин 13-най мэдээгээр 8135 центнер һайн сортын таряа үрэһэндэ илгаад, тэрэнээ нэгэ дахин сэбэрлэжэ, амбаарта хаагаа. Бүхы хэрэгтэй үрэһэнһөөнь 1000 центнерээр үлүү ехэ орооһон бэлдэгдээ. Тэрэнэй 3 мянган центнерынь хоёр дахин наринаар сэбэрлэгдэжэ, тарилгын шанарта хүргэгдөө.

Колхозой гурбан тоог дээрэ таряа сэбэрлэлгын хүдэлмэри хоёр халаанда эмхидхэгдэнэ. Эндэ хүдэлжэ байгшадай дундаһаа Н. Воротников, В. Татьянов, А. Мезенцев, В. Красикова, А. Коркина болон бусад бүтээсэ ехэтэй ажалаараа шалгарна.

Тоог дээрэ бууһан орооһые обоотой зандань үни хэбтүүлжэ муудхаангүй, түргэн сэбэрлэжэ, хатаажа, амбаарта хэхэ, үрэһэ хүрэнгэдэ хааха гээшэ мүнөөдэрэй шухала зорилго болоно. Тиимэһээ тус колхозойхидой энээндэ анхарал ехээр хандуулжа, оролдон хүдэлжэ байһаниинь һайшаалтай.

Г. Хогоев,
«Прибайкалец» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

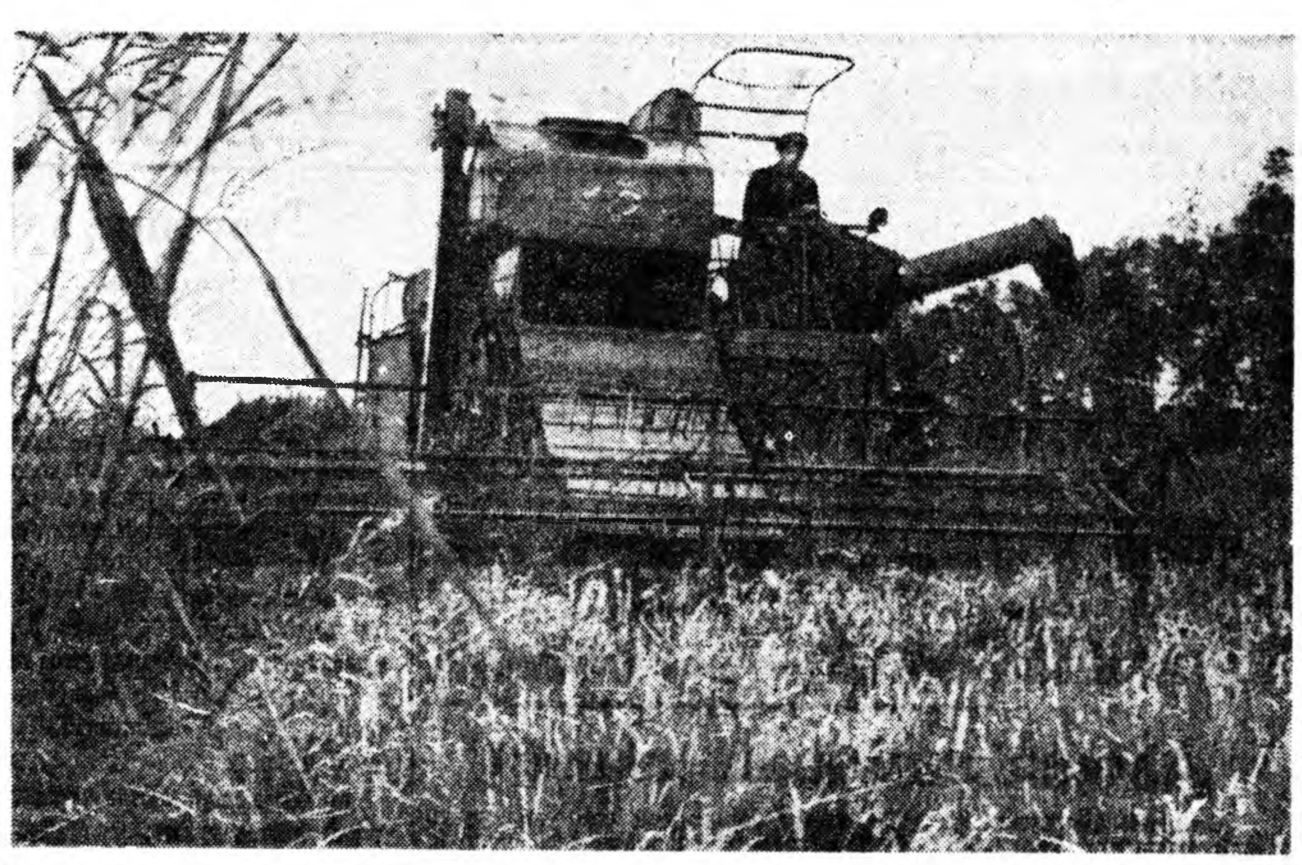

ПРИМОРСКО ХИЗААР. Алас Дурна зүгэй рисэй туршалгын станциин эрдэмтэд рис тарилгада хэрэглэхэ уһалууриин системэ болон агротехникын шэнэ аргануудые байгуулха талаар ажаллажа байнад. Газар уһалууриин системын барилга түхеэрэлгые түсэблэн, шэнэ севооборот шэнжэлэн туршана. Тус станци Алас Дурна зүгэй бүхы районуудта хүрэнгын рис тараан үгэдэг газар болоно.
Зураг дээрэ: туршалгын станциин сортовой участок дээрэ рисэй ургаса хуряажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Ойлгууламжын хүдэлмэриин шэнэ арга

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй болоһонһоо хойшо гурбан һараһаа үлүүтэй үнгэржэ байна. Энэ богонихон сагта локомотивна депогой партком, түмэр замшадай профсоюзай районно комитет, түмэр замай Улаан-Үдын отделениин эдэбхитэд ажалшадай дунда соёл сурталай хүдэлмэри багa зэргэ һайжаруулжа, удха түгэлдэр, һонирхолтой болгожо байна.

Урдань ниитэ-политическэ хүдэлмэри гол түлэб ажалшадай хүдэлдэг газарта, үйлэдбэри дээрэ ябуулагдадаг байһан. Тиимэһээ ажаладаггүй хүн зон, жэшээлхэдэ пенсионернүүд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, мүн түмэр замай багахан станци, разъезд, околотконуудаар ажаһуугшад ниитын организацинуудай анхаралда абтадаггүй байгаа бшуу. Тэдэнэй дунда хүмүүжүүлгын, ойлгууламжын хүдэлмэри һулаар ябуулагдадаг һэн.

Партиин ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан депогой партком, комсомолой, профсоюзна организацинууд ажалшадай дунда соёл сурталай хүдэлмэри эрид һайжаруулха тушаа зохихо хэмжээнүүдые абажа эхилээ. Тиихэдээ гансахан үйлэдбэри дээрэ бэшэ, мүн хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг газартань ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ ехэхэн анхаралаа хандуулдаг болонхой. Энэ шухала хүдэлмэридэ эдэбхитэд үргэнөөр хабаадуулагдана.

ВАГОН-КЛУБ АЯН ЗАМДА

Отделениин станци, блок-пост, околотко, разъезднүүдээр 5 мянга шахуу хүдэлмэришэд—мастернууд, харгы заһагшад, харгы харууһалагшад болон бусад мэргэжэлтэд ажаһуудаг юм. Эдэ нүхэднай гүрэн түрын удхатай хүдэлмэри хэжэ, арадай ажахын ашаа тээһэн, хүн зониие шэрэһэн поезднуудай аюулгүй ябасые хангадаг гээшэ. Тэдэнэй оюун бодолой эрилтые хүсэдөөр хангаха, хүсэ шадалыень түсэб, даабари дүүргэхэ хэрэгтэ элсүүлхэ гээшэ партийна, профсоюзна организацинуудай шухала зорилго болоно. Теэд хайшан гээд энэ зорилго дүүргэлтэйб, холо байдаг ажалшадай дунда политическэ хүдэлмэри ямар аргаар саг үргэлжэ ябуулхаб гэһэн асуудал гараһан байна.

Энээнэй урда тээ тэдэнэрэй дунда ойлгууламжын зарим тэды хүдэлмэри ябуулагдадаг байбашье, олон дутагдалнуудтай ушардаг һэн. Нэн түрүүндэ иимэ хүдэлмэри саг үргэлжэ бэшэ, харин хаа яа, хоёр-дохёор — тэндэхи хүдэлмэришэдэй ажал хэрэгтэй, үйлэдбэритэй холбогдодоггүй байһан.

Тиигэжэ арга боломжонуудаа хаража үзөөд, тус... вагон-клуб эмхидхэһэн байха. ...убынь зохидхоноор түхеэрэгдэнхэй, 70 хүнэй һууритай, тэндэнь киноаппаратура тодхогдонхой. Али нэгэн станци тээшэ пассажирска поездтой асарагдаад, тэндээ сүүдхын туршада зогсожо байдаг. Клубтай хамта түмэр замшадай Культурын байшангай агитбригада гаралсажа, һонирхолтой концерт, зүжэг наада харуулдаг юм. Агитбригадын гэшүүд уласхоорондын, орон доторхи байдалай асуудалнуудаар, наука, техникын һонинууд тухай, түрүүшүүлэй дүй дүршэл тухай хөөрэлдөө үнгэргэдэг байха. Тэрэшэлэн уран һайханай, документальна, научно-популярна кино харуулагдадаг. Агитбригадада паровозно депогой слесарь Валентин Маслак, вагонуудые харууһалагша Геннадий Снопков, машинистын туһалагша Анатолий Кузнецов, вагонно участогай хүдэлмэрилэгшэ Любовь Ливанова, киномеханик Анна Мордовская, паровозой машинист Владимир Крокошенко болон бусад эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Түмэр замай зарим станцинуудта вагон-клубһаа гадна, техническэ номуудтай вагон эльгээгдэдэг. Тэрээнтэй хамта медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд ерэлсэжэ, һэргылэмжын хүдэлмэри ябуулдаг юм.

Иигэжэ холын станци, околотконуудаар ажаһуудаг ажалшадай культурна эрилтэ хүсэдөөр хангагдадаг болоно байнхай.

ПЕНСИОНЕРНҮҮДЭЙ ЭДЭБХИ

Депогой парткомой заседани дээрэ хүн зоной ажаһуудаг газарта политическэ хүдэлмэри ябуулдаг болохо тухай нэгэтэ ехэхэн хөөрэлдөөн болоһон байгаа. Тиигэжэ байрын гэрнүүдэй шадар нэмэл агитталмайнууд нээгдэһэн байха. Иимэ талмайнуудые нээхэдэ пенсионернүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, али нэгэн лекци, элидхэл, хөөрэлдөө үнгэргэхэдэ хүн зониие суглуулха, эмхи гурим сахиха хэрэгтэ туһалалсадаг юм.

Эндэ Гагаринай үйлсөөр байгуулагдаһан агитталмайн зунай үедэхи хүдэлмэри харуулжа болоно. Талмайнь зохидхоноор түхеэрэгдэнхэй, хүн зоной һууха скамейкэнүүд табяатай, кино харуулха экран тодхогдонхой. Энээн тушаа пенсионер, үни удаан жэлдэ түмэр харгыда ажаллаһан Александр Иванович Коновалов ехэхэн оролдолго гаргаа һэн. Тэрэнэй үүсхэлээр һонирхолтой лекци, хөөрэлдөө зундаа саг сагтаа үнгэргэгдэдэг байгаа.

А. Шулунов.

Холые хаража, шадамараар хүтэлбэрилхэ

(...иинь 2-дохи нюурта)

...й холимол тэжээл гүрэн...лдажа абаха баатай болоо. ...жээлые зөөхэдэ хэды ехэ ...раа гээшэб.

... фермэ, отарнууд дээрэхи ...тэй хүдэлмэриин оньһожо...агүй дээрэһээ малшадай ... бүтээсэ бага. Жэшээнь, га...рмэ дээрэ бүхы хүдэлмэринь ...гдэнэ.

...дуу малһаа ашаг шэмэ ба...а. Жэл бүри түл түрэсэ абаб дүүргэгдэнэгүй. Тиихэдэнь ... түлнүүдынь олоор гарзал...у.

...үгэдые хараадаа абажа, кол...хүтэлбэрилэгшэд, колхозни...дөө ажахын продуктнуудай ...үнэ сэнгые хямдаруулхын ...ролдохо болоно.

...АРГА БОЛОМЖОНУУДАА ...ЭДӨӨР ХЭРЭГЛЭЖЭ, ...ЭЛҺЭЭ ГАРАХА АРГАТАЙ

...олхозые гээгдэлһээнь гарга...ла Баргажанай хүдөөгэй ..., үйлэдбэриин управлени ...ды хэмжээ абажа байна. ...Баянголой Карл Марксын ...нэ колхоздо главна зоотех...үдэлжэ байһан нүхэр Ж. Ж. ...ев Ленинэй нэрэмжэтэ кол...үрүүлэгшээр һунгагдаа. Ур...һан отделенинүүдэй орон...ленидэ сэхэ мэдэлтэй малай ...ермэнүүд, бригаданууд эм...нхэй. Хүдөө ажахын мэргэ...тэдэ томо бригадануудые хү...хөөр табигданхай. Жэшээл...дань колхозой главна агро...һан В. Будаев мүнөө трак...рян ажалай бригадын бри... хүдэлнэ. Хонинoй фермые ...р дээдэ эрдэмтэй зоотехник ...емпилов, үхэрэй фермые—...ик Д. Эрдыниев хүтэлбэрил...хозой бүхы һалбаринуудта ...жахын 16 мэргэжэлтэд, тэ...оодо 6-ниинь дээдэ эрдэмтэй ... ажаллана. Мүн энэ колхоз... трактор болон бусад хүдөө ... техникэ нэмэжэ үгтөө. Эдэ ...ууд тон зүб, хаһа сагтаа ... байна.

...энэнь миил түрүүшын ал...юно. Хүдөө ажахын мэргэ...е фермэ, бригаданууdай хү...дэ табяад һанаагаа амарха ...рин тэдэнэртэ саг үргэлжэ ..., хүдэлмэриинь хинан шал...йха ушартай. Теэд мүнөө ...иимэ бодото туһаламжа үг...

... малайнгаа тоо толгой оло...ка, ашаг шэмыень дээшэ...э хэрэгтэй тэжээл бэлэдхэхэ ...ы, тариалан элбэг бии. Теэд ...жэл бүри сабшалангай но...д хуряажа абадаггүй байна. ...шуты бургааһатай газарай ногоон сабшагдангүй үлэнэ. Бүхыдөө 3725 га сабшалантай аад, тэндэһээ үбһэ бага суглуулагдана. 1960 ондо гектар бүриһөө 7,7 центнер абтажа, бүхыдөө 24023 центнер, 1961 ондо—26020 центнер, 1962 ондо—30602 центнер суглуулжа, түсэбөө холо дүүргээгүй һэн. Сабшалан нугала һайжаруулха, тэндээ наг шэбхэ гаргаха талаар юумэ хэгдэнэгүй. Хүршэ Дэрээнэй совхозой түрүү луговодууд сабшалан дээрээ наг шэбхэ ехээр гаргажа, хаһа болзортонь уһалаад, намаг газарыень хатаажа, һайнаар харууһалаад, баян ургаса абадаг. Тэндэ гектар бүриһөө 2...—30 центнер үбһэн хуряагдадаг. Зүгөөр эндэхи колхозой хүтэлбэрилэгшэд эдэ түрүүшүүлэй дүй дүршэлтэй танилсажа, тэрэниие халан абахаар байгаа.

Гадна нютагай эрхэ байдалда тогтууритай баян ургаса үгэмөөр тэжээлэй ургамалнуудые шэлэн олохо шухала. Колхозойхид хэдэн жэлдэ кукуруза таряад лэ, биратай ургаса абанагүй. Энэ жэлдэ 800 га кукуруза таряад, гектар бүриһөө 180 центнер абаха гэжэ хараалһан аад, оройдоол 60 центнер хуряагаа. Зүгөөр колхозой хүтэлбэрилэгшэд энэ үнэтэ ургамалые һайнаар ургуулха гэжэ оролдоогүй. Нёдондо кукурузын полиин гектар бүридэ миил 2,7 тонно шэбхэ гаргагдаһан байна. Мүн энэ жэл үнэтэ ургамал—горох нилээд ехэ таригдаа һэн. Хэрбээ гээлтэ хоролтодо оруулаагүй һаань, гектарай адагынь арба гаран центнер ургаса хуряагдаха байгаа. Хэды ехэ гээлтэдэ оруулаашье һаань, 250 гектар дээрэһээ 1742 центнер горох абтаа. Үшөө горохой һолоомон ехэ гараа.

Орооһо тариaнай баян ургаса абажа, олзо доходоо дээшэлүүлхын тула тариалангаа зүбөөр хубаарилха, аша үрэ багатай ургамалнуудые ехэ ургасатай ургамалнуудаар һэлгэхэ ушартай. 1960—1962 онуудта бүхы тариалангайнь 30—35 процентые обёос эзэлжэ байгаа һаа, 1963 ондо тэрэ ургамал 12 процентдэ хүргэгдөө гэхэ гү, али 570 га таригдадаг болоо. Гектар бүриһөө оройдоо 3—4 центнер обёос хуряагдадаг юм. Тиихэдэ горох, бобы Бархан нютагай эрхэ байдалда баян ургаса үгэдэг гэжэ элирээ. Тиимэһээ эдэ ургамалнуудай тарилгые үргэдхэхэ арга бии.

Нютагай ехэ баялиг болохо наг шэбхэ мууса хэрэглэгдэнэ. Үнгэрһэн жэлдэ тариалан дээрэ, гол түлэб кукурузын полидо миил 5343 тонно шэбхэ гаргагдаа. Энэ жэлдэ 15 мянган тоннын орондо оройдоо 6276 тонно шэбхэ гаргагдаад байнхай. Аргал шэбхэ ашаглалгада саашадаа иимээр хандажа болохогүй. Юуб гэхэдэ, манай партиин Центральна Комитет газарай хүрьһые үтэгжүүлхэ асуудалда ехэ анхарал табижа байна бшуу.

ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИИН ХҮСЭН ЕХЭ

Хүдөө ажахын продукци ехээр абаха, тэрээнэй өөрынь үнэ сэн хямдаруулха, ажалай түлбэри гуримшуулха, тиигэжэ колхозоо гээгдэлһээ гаргаха талаар эндэхи партийна организаци ехэхэн хүдэлмэри ябуулха болоно.

Колхозой партийна организаци аяар 94 коммунистнуудһаа бүридэнэ. Иимэ ехэ хүсые зү... жэ шадабал, ямаршье бэрхэшээлнүүд дабагдаха гээшэ.

Мүнөө дээрээ коммунистнууд колхозой үйлэдбэриин шухала һалбаринуудта үсөөн байна. Мал ажал дээрэ оройдоол 28, тариан ажалда миил 11 коммунист ажаллана. Тиимэһээ коммунистнуудые үйлэдбэри дээрэ хүдэлхөөр нэмэжэ эльгээхэ тухай асуудал табиха саг ерээ.

Колхозниудай ажалай журам бэхижүүлхэ, тэдэнэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулха талааршье партийна организаци биратай оролдолго гарганагүй. Энээн дээрэһээ колхозниудай ажалай журам һула байһаар. Мүн гэр газаахяа хараад, ниитын хүдэлмэридэ биратай хабаададаггүй хүнүүдшье эндэ бии. Колхозниуд хубидаа олон мал барина. Жэшээнь, колхозниуд артелиин фермынхиһээ 110 томо гахай үлүү тэжээнэ. Колхозниудай үнеэдэй тоо колхозойхитой адлирхуу тооной. Артелиин гэшүүд эдэ олон мал тэжээхэдээ, хэды ехэ тэжээл гаргашалнаб. Энэнь имагтал колхозой ниитын баялигһаа абтана бшуу.

Виницкэ областиин Хмельницкэ үйлэдбэриин управлениин хандалга, бэшэгтэй танилсажа, колхозойнгоо экономико хүгжөөхэ хэмжээ ябуулгануудые тодорхойлходонь, тэрээнээ бэелүүлхэдэнь хүдөөгэй парткомой, управлениин хүдэлмэрилэгшэд тэндэхи коммунистнуудта, колхозниудта бодото туһаламжа үзүүлхэ бээзэ. Энэ колхоз гээгдэлһээ гараха дүүрэн арга боломжотой.

Д. БОЛХОЕВ,
манай тусхай корр.
Баргажанай Бархан нютаг.

ХАМТЫН АЖАЛДА ХАМ ОРОЛСОГШО

Огторгойн олон түмэн одо мүшэд үүр сайха тээшэ үсөөр үсөөрһөөр, бүри харагдахаяа болишоно. Ойро тойрон абяа шэмээгүй, гансал хорёогой хажууда уяатай байһан мориной хазаарай сахаригай ханхинахань үе үе дуулдана.

— Иимэ харанхыда ямар амитан эндэ морёо уяа гээшэб? Залуушуулшье эндэмнай үгы ха юм гэхэ мэтээр олон табан юумэ бодоһоор Дарима хүгшэн сарайн хажууда ошожо, иишэ тиишээ һарабшалан хараашална. Гэнтэ гэрэй үүдэн түрд гэжэ нээгдэхэнь дуулдаад, томо гэгшын кирзовэ сабхитай хүнэй холо холо алхалһаар үнөөхи уяатай байһан мориной хажууда ошожо, жолооень тайлаад, мордохо гэжэ байхыень обёоржорхибо.

— Үгы ши, Шойен, яагаа эртэ хайшаа ошохэшниб,— гэжэ дуугайхан хоолойгоор Дарима хүгшэн асууба.

— Эртэшье гэхэ юун байхаб даа. Магад бороо хурашье орожо болохо, эртэнһээ хонидоо гаргажа бэлшээхэм, — гээд Шойен Намжиловынь морёо хүтэлжэ, хонидойнгоо хорёо тээшэ ошобо.

Дарима хүгшэн гэр тээшээ ошожо ябаха зуураа, элдэб юумэ бодоно, шэбшэнэ: «Юрэдөө хүн бүхэн жэшээтэй бэшэ гээшэ ха. Зарим нэгэн үдэ наран болошоһон хойно малаа адуулха хэбэртэй ухарилдаха. Тиихэдэ нүгөө зариманиинь эдихэ хоол, унтаха нойроо мартажа, үүр, сүүрээр бодоод, үхэр малаа туужа гаргаха. Халаг даа бултa иигэжэ хүдэлдэг һаань, хамтын зөөри али тухай арьбажаха, баяжаха бэлэй».

Теэд Хэжэнгын совхозой түрүү хонишон Шойен Намжиловай ажал хүдэлмэриинь гансахан хони адуулгаар лэ хизаарлагдадаг гэжэ хэлэжэ болохогүй. Харин тэрэ отарынгаа хонин һүрэгтэ үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэхэһээ гадна, үбэл, зунайнь байра, байдал түхеэрхэ, дулаалха гэхэ мэтын ажал хүдэлмэрее хаһа сагтань бүтээдэг юм. Тиигээдшье энэ хүмнай юумые хүндэ, хүшэр гэжэ тунхаридаггүй, хара багаһаа хойшо бар ажалда хүдэлжэ, нилээд хатуужаһан, хүдэржэһэн эрэ байха.

Зунай ааяма халуун үдэр һэн. Хэжэнгын голой нэлюур үргэн сабшалан дээрэ хэдэн зуугаад бухалнуудай жэрылдэхэнь аяар холоһоо харагдаба. Хоёр хара моридые косилкада паарлажа орууланхай, удхэн тунга ногооe узууранрнь хобхо хюһажа ябаһан хонишон Намжиловтай бидэ золгожо, ажал тухайнь хөөрэлдөө бэлэйбди. Ажал хүдэлмэриингөө урагшатайгаар ябажа байһан тухай тэрэ тодорхойгоор манда хөөрэжэ үгөө. Бухал табижа ябаһан үбгэд, хүгшэд халуунда ангашоод, бухалай һүүдэртэ һуужа ундална. Эгээл тиихэдэ тэрэнэй отарынхид эршэмтэй шангаар ажаллажа, хони, хурьгадтаа хүсэд хүрэхэ үбһэ сабшажа абаа ха юм. Шойен Намжилов өөрөө иигэжэ үбгэн, залуугүй бүхы хонишодоо дахуулан, эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллаа бшуу. Тиигээдшье эдэмнай СССР-эй Верховно Соведэй депутат Цынгэ Буянтуевай ажахын тоосоондо ороһон коммунис ажалай бригадын нэгэ отарань болоно. Түрүү хонишон Шойен Намжилов үнгэрэгшэ үбэл 460 эхэ хонидые өөрынгөө нүхэр Бальжит Цыбиковатай даажа абаад, оролдосотой һайнаар хаража, 100 эхэ хониһоо 98 хурьга абаад, бултыень бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ, совхоздоо тушааһан байна. Энэ хонишон саг соонь үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэжэ, хонидойнгоо байра байдал һайнаар заһабарилһан, түхеэрһэнэй ашаар иимэ амжалта туйлаа.

— Дулмымнай аба өөрынгөө урдахи уялгые заатагүй дүүргэхэл байха, — гэжэ Хүхэ-Добын хонишод нүхэр Намжиловые дэмы талаар магтадаггүй ёһотой.

Энэ хүмнай гансал хонидойнгоо тоо толгойень олон болгохо гэжэ оролдоод ябадаг бэшэ, харин ашаг шэмыень арьбадхаха, нооһо ехээр хайшалха, хурьгадаа түргэн томо болгохо, таргалуулха гэжэ бүришье ехээр оролдодог бшуу. Тиимэһээ элбэг ехэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхын тула бүхэли жэл соо аһан шадалаараа оролдоо.

Байгша ондо энэ отарынхид 1000 гаран центнер эрхим шанартай үбһэ сабшажа, бултыень газаагаа зөөжэ абанхай. Нүхэр Намжилов өөрөө наһатайшье болобол, залуушуулһаа холо гээгдэхэгүй, хүршэ хүбөө айлнуудайнгаа үбгэд, хүгшэдые уряад, үбһэ тэжээл бэлэдхэлсүүлжэ шададаг юм. Аяар хори гаран жэлдэ мал ажал дээрэ эрхим һайнаар ажаллажа, совхоз соогоо хүндэтэй, солотой болоһон хани нүхэр Бальжит Цыбиковатаяа жаргажа һууха зуураа, 80 гаратай хоёр хүгшэдые ямбалан үргэмжэлхэһөө гадна, өөһэдынгөө басаган Дулмаяа табадахи класста һургажа, һайнаар хүмүүжүүлнэ.

Мүнөө Шойен Намжиловай отарада үшөө 100 хони нэмэжэ үгтэнхэй. Агууехэ Октябриин революциин 46-дахи жэлэй ойн һайндэртэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, ерэхэ жэлдэ даажа абаһан зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаха, хонин бүриһөө 3 килограмм нооһо хайшалха гэһэн үндэр уялгатай.

Мүнөө намжаа зохид намарай дулаахан үдэрнүүдые һамбаашалан, хонидойнгоо үбэлжэлгэдэ бэлдэжэ, хашаа хорёогоо заһабарилаад байнхай. Үбһэ тэжээлээ элбэг ехээр абаад, үбэлжэлгэдэ эрхимээр бэлдэжэ шадаһан түрүү хонишон Шойен Намжилов абаһан уялгаяа заатагүй амжалтатайгаар дүүргэхэнь лабтай.

П. Содбоев,
манай штатнабэшэ корр.

Эрдэмэй туйлалта түргэнөөр хэрэглэхэ

ВАСХНИЛ-да болоһон зүблөөн

...СКВА. (ТАСС). Ленинэй нэ...тэ Бүхэсоюзна академи хү...ажахын научно-шэнжэлэлгын ...нститудуудые, 83 туршал...ажахынуудые хамтаруулна. ...й мэдэлдэ 250 мянган гек...тар, хэдэн арбаад мянган ...й мал, гахайнууд бии юм. ... ажахын культурануудай ... сортнуудые бии болгохын, ... үүлтэрые һайжаруулхын, ... амжалтануудые үйлэдбэ...рида нэбтэрүүлхын тулада энэ ...а ехэхэн хүдэлмэри ябуу...ха байдаг.

...ститудуудай, туршалгын ...нуудай хүдэлмэриие эрид ...үүлхэ тухай эдэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ хэлсэгдэбэ. Академидэ ородог институдуудай жэлэй туршада хэһэн хүдэлмэри, 1964 оной зорилгонууд тухай ВАСХНИЛАЙ вице-президентын орлогшо З. И. Пахтусов элидхэл хэбэ.

Эрдэм шэнжэлэлгын институдай олохон ажахынууд газараа һайнаар ашаглажа, һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай ургаса нилээд ехээр дээшэлүүлээ.

Краснодарска хизаарай Тоһоной, эфиротоһоной институдай «Березанское» гэжэ туршалгын ажахыда орооһото ургамалай ургаса гектарай 32 центнерһээ үлүү болоно. «Безостая-1» гэжэ намарай шэниисэ 4,5 мянган гектар талмайһаа дунда зэргээр гектарай 40 центнер хүрэтэр ургаса үгэбэ. Иимэ жэшээнүүд олон.

Теэд бүхы ажахынууд иимэ амжалта туйлажа шаданагүй. Москвагай областиин хүдөө ажахын механизациин институдай «Ро...во», «Каменка» гэжэ туршалгын ажахынуудта сагай уларилай хэды һайн байбашье, орооһото ургамалай гектар бүриһөө оройдоол 14 центнер ургаса абаба. Тоһоной, эфиротоһоной институдай директор В. М. Суслов, кукурузын институдай директор—ВАСХНИЛ-ай академик А. И. Задонцев, ургамал тарижа туршадаг институдай директорэй орлогшо Ф. Ф. Сидоров болон бусад ажахынуудайнгаа туйлаһан амжалта тухай, ямар аргаар научна хүдэлмэри һайжаруулха тухай хэлэжэ үгэбэ.

ВАСХНИЛ-ай президент, академик М. А. Ольшанский үгэ хэлэбэ.

Түнхэнэй аймагһаа мэдээсэнэ

НҮХЭДЭЙ ТУҺАЛАМЖААР

— Ася, шамдаа туһалха байхабди,— гэжэ бүхы һаалишад тэрэниие найдуулаа һэн. Энэ залуухан басаган гурбан жэлэй саана Саянай совхозой Шэмхын фермэдэ ошожо хүдэлһэн байна. Мүнөө Ася Зурбаева нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Эндэхи фермын һаалишад залуухан һаалишаниие хүмүүжүүлэн, ажалдань туһалжа түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаа. А. Зурбаева ухаансар, хурса бодолтой, ажалдаа харюусалгатайгаар хандадаг юм. Ася ганса өөрынгөө урдахиие хараад ябадаггүй, бултанай түлөө бүхы шадалаараа оролдодог, шударгы бэрхэ ажалаараа нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой. Иигэжэ нүхэдэй туһаламжаар А. Зурбаева совхозой түрүү һаалишадай зэргэдэ ябалсана. Үнгэрһэн 9 һарын дүнгөөр үнеэн бүриһөө 1200 литрһээ үлүү һү һаагаа.

ЭДИРШҮҮЛЭЙ ХУБИТА

Энэ жэлдэ Галбайн, Толтойн һурагшад хэшээлээ үнгэргэхын хажуугаар түрэл колхоздоо ехэхэн туһа хүргөө. Жэшээнь, Галбайн найман жэлэй һургуулиин үхибүүд 13 гектар хартаабха малтажа, баян ургаса хуряагаа. Тус һургуулиин 7-дохи классай һурагшад онсо шалгараа. В. Хусаева, Б. Цыбикова, Б. Сыдеева гэгшэд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, олоной магтаалда хүртэбэ. Мүн Толтойн арбан жэлэй һургуулиин 8-дахи классай һурагшад үбһэ хуряалгада хабаадалсажа, 400 центнер һайн шанартай үбһэ колхоздоо тушааба. Үбһэшэдэй звеное багша Н. С. Ивахинов хүтэлбэрилһэн байна. Колхозой правлени, партком һургуулиин һурагшадта баясхалан хүргэжэ, һайнаар һурахыень хүсэбэ.

СҮҮДХЭДЭЭ 500 ГРАММААР НЭМЭНЭ

Агууехэ Октябриин 46 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, «Сибиряк» колхозой гахайшад тарган мяха гүрэндэ тушаахын тула шармайн оролдожо байна. Эдэ үдэрнүүдтэ 570 гахай шахан таргалуулагдажа байнхай. Гахайнууд томо жэжээрээ илгагдажа, тусхай бүлэгүүд болгон эмхидхэгдэнхэй. Һайнаар харууһалагдажа, эдеэлүүлэгдэһэнэй ашаар 80 килограмм шэгнүүртэй гахайнууд гүрэндэ худалдагдана. Тус колхозой гахайшад гахай бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ 500 граммаар нэмээнэ.

Мүн 630 поршоонхо түлжүүлэгдэнэ. Поршоонхо бүхэндэ үдэрэй 1,4 килограмм талха тариaнай зүйл, 1 килограмм шанагдаһан хартаабха, 250 грамм үбһэнэй гурил үгтэнэ. Иигэжэ эдеэлүүлэгдэһэн 230 поршоонхо түргөөр томо боложо, тэд бүридөө сүүдхэдэ 520 граммаар нэмээ. Ажалдаа шалгараһан гахайшадта нэмэлтэ түлбэри үгтэнэ.

С. Ардуев.

Түнхэн.

Шэлэй заводой шэнэ байшан.

Улаан-Удын һонин

Һурагшадай хүсөөр

«Электромашина» заводто үйлэдбэриин практика гаража байһан 27-дохи һургуулиин һурагшад алдарта комсомолой түрэһэн — октябриин 29-нэй үдэртэ зорюулжа, ехэ бэлэг бэлэдхэжэ байнхай. Һурагшад энэ түүхэтэ үдэр болотор нэгэ электродвигатель бүтээхэ гэһэн уялга абаһан юм. Эдэнэр соохоо Шура Креховец, Нина Жильцова, Степа Щипко болон бусад шалгарна.

Тэрэшэлэн тус заводой уралан парижуулагшадай хэһэн ажалай дүн гаргагдаа. Юһэ һарын туршада 44,9 мянган түхэригэй үнэтэ дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Заводой цехүүд сооһоо электромеханическа цехэйхид эрхим амжалта туйлаа. Эдэнэрэй оруулһан 37 дурадхалай 36-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн байха юм.

В. ВИКТОРОВ.

Алтан намарай хэшэг

Городоймнай худалдаа наймаанай эмхинүүд Украинын Гулай-Польско райпотребсоюзһаа хангалтама һайхан үнэртэй яблокануудые уржадэр абаба. Аяар холоһоо эльгээгдэһэн алтан намарай энэ хэшэг городоймнай бүхы магазинуудта наймаалагдахаар тараагдаа.

Сэлэнгэ мүрэнэй пароходствын баржанууд эдэ үдэрнүүдтэ ехэ тооной огородой эдеэ асаржа, городойнгоо ажалшадта нэймэалана. Городой зарим эмхи зургаанууд болон предприятинуудай коллективүүд сэхэ баржа дээрэһээнь ошожо, капуста худалдан абана. Һайн шанартай, томо капустануудай нэгэ толгойнь 6—7 килограмм татана.

Ами наһыень абараа

Республикымнай ниислэл Улаан-Үдын нарайлалгын түбэй байшанда хүндөөр үбшэлһэн эхэнэр — Людмила Захарова Онохой станциһаа асарагдаһан байгаа. Нарайлалгын гэрэй врачнар, медсестранууд хүндөөр үбшэлһэн эхэнэртэ түргэн операци хэжэ, ами наһыень абархаар ехэ оролдолго гаргаа. Операци хэлгэндэ шуһаа гараһан энэ эхэнэртэ тус байшангай врач Светлана Петровна Немерова, медицинскэ сестра Светлана Гранина гэгшэд өөһэдынгөө халуун шуһа үгэжэ, хүндөөр үбшэлһэн тэрэ эхэнэрые абарба. Мүнөө Людмила Захаровагай бэень заһаржа байна.

М. Бодеева.

Түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаа

Горпищеторгын 83-дахи магазин хэдэн жэлэй туршада худалдаа наймаанай бусад эмхинүүдтэ орходоо ажал хүдэлмэриеэ муугаар эмхидхэдэг, хараалагдаһан түсэбөөшье дүүргэдэггүй байһан юм. Хэтэржэ ерэхэдээ тус магазинай наймаалагшад ажалшадта эдеэ хоол дутуу ядуугаар шэгнэжэ үгэдэг, мэхэлдэг байгаа. Теэд магазин даагшые хэдэн удаа һэлгэбэшье, һайн үрэ дүн гаража үгэдэггүй бэлэй. 1962 ондо Горпищеторгын хүтэлбэрилэгшэд тус магазиниие даагшаар коммунист эхэнэр Лариса Пантелеевае томилһон юм.

— Магазинай ажал, хүдэлмэриие һайжаруулжа, түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргажа шадахаб,— гэһэн харюусалгатай тангариг нүхэр Пантелеева тиихэдэ үгэһэн байгаа.

Коммунистка Пантелеева магазиниие даажа абаһан түрүүшын үдэрһөө ажалаа шэнэ гуримаар эмхидхэжэ ороһон. Нэн түрүүлэн, үнэн сэхээр ажаллаха дурагүй хүнүүдые ажалһаань намнан зайсуулһан байна. Тиигээд ажалшадайнгаа харюусалгые дээшэлүүлхын зорилгоор үдын забһарлалгын, ажалай эхилхэһээ урид политинформаци үдэр бүхэндэ үнгэргэгдэдэг болоһон байха юм. Мүнөө тус магазинай хүдэлмэрилэгшэд эд бараа хэрэглэгшэдэй эрилтэ хэрэглэмжэдэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хандадаг болоо. Эдэ бүгэдын ашаар магазинай хүдэлмэри эрид һайжараа, ажалшадай зүгһөө баяр баясхалан хүргэхэ ябадал олоор үзэгдэнэ. Үнгэрһэн 1962 ондо һайнаар ажаллажа гараһан тус магазинай коллектив байгша оной нэгэдэхи кварталай дүнгөөр эрхим амжалта туйлажа, коммунис ажалай коллектив гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн эдэнэр хараалагдаһан түсэбөө һара, квартал бүри үлүүлэн дүүргэжэ, һайшаал, магтаалда хүртэжэ ябана.

Д. Колманов.

Москва ошохоор...

Профсоюзай XIII съездэ зорюулан үнгэргэгдэхэ зонын мүрысөөндэ хабаадалсахаар манай республикын суглуулагдамал команда уржадэр аян замдаа мордобо. Мүрысөөн Шэтэ городто үнгэргэгдэхэ. Олон зоной хабаадалгатайгаар санаар спортын мастернууд Олег Харитонов, Геннадий Галимов болон бусад ошонхой. Эндэ шалгарагшадынь Москвада болохо түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадалсаха эрхэ олохо байна.

В. Кондаков.

Үгэдөө хүрэхэнь лабта[й]

Судна заһабарилгын заводой хүдэлмэришэдэй дунда Вениамин Иннокентьевич Арбутовскиин хүтэлбэрилдэг бригада үндэр бүтээсэтэ ажалаараа суурхана. Коммунис ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн тус бригадын гэшүүд Агууехэ Октябриин 46 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэг болгон дээшэлүүлэгдэһэн уялга абанхай. Жэшээнь, эдэнэр октябрь һарынгаа түсэбые энэ һарын 25-да сүм дүүргэхэ. Һарын туршада уралан парижуулгын найман дурадхал оруулха, [...]жай, мүн шэрдэгшэдэй цех[...] луун уһа оруулха хабсар[...] дүүргэхэ гэһэн дээшэлүүл[...] уялгань хэрэг дээрэ бэел[...]дэжэ эхилээ. Мүнөө эдэнэр [ок]тябрь һарынгаа түрүүшын [...] хоногой даабариие болзор[...] урид дүүргэһэн байна.

Зураг дээрэ: нүхэр Ар[бутов]скиин бригадынхид ажал[...] рахынгаа урда тээ.

Д. Балда[...]

Хилын саанаһа

Алжиро-марокканска харилсаан

АЛЖИР, октябриин 16. (ТАСС). Бен Беллын правительствын политикые дэмжэһэн олониитын митинг Алжирта үсэгэлдэр болобо.

Авиаци болон танкын дэмжэлгэтэйгээр Мароккын сэрэгүүд октябриин 14-дэ Алжирай солдадуудта эсэргүү добтолго хэжэ эхилбэ гээд президент Бен Белла мэдүүлбэ. ООН-ой уставые, Аддис-Абебэдэ, араб оронуудай лигидэ баталагдаһан хартиие Мароккын хүтэлбэрилэгшэд бүдүүлигээр эбдэнэ гээд Бен Белла мэдүүлбэ. Хуулита ёһоороо болоо һаа, арсалдаата асуудалнууд имагтал хэлсээ холбоо баталһанай аша туһаар шиидхэгдэхэ ёһотой байгаа бшуу. Анха сэрэгтэ алба хэгшэдые бүгэдыень эмхидхэн татаха тухай президент Бен Белла митингдэ хабаадагшадай нэгэн һаналтай һайшаал доро соносхобо. Президентын уряада харюу болгон, Алжирай ниислэлэй хэдэн зуугаад ажаһуугшад октябриин 16-да албанда таталгын пунктнуудта суглараба. Тэдэнэр Эхэ ороноо хамгаалхын тула зэһэбэ бшуу.

РАБАТ, октябриин 16. (ТАСС). Үсэгэлдэр Мароккын король Хасан болон тэрээнэй правительствын саг зуура байражаһан Марракеш хотодо нэгэ талаһаа Алжирай түлөөлэгшэд Мохаммед Язид, майор Слиман, нүгөө талаһаа Мароккын хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо хэлсээнүүд болобо. Алжирай делегадууд король Хасантай уулзаһанай һүүлээр энэ уулзалгын үрэ дүнгүүд тухай президент Бен Беллэдэ элидхэхын тула Алжир тээшэ яаралтайгаар ниидэн гараба. Хэлсээгээ үргэлжэлүүлхын тула тэдэнэр мүнөөдэр Марракеш хото бусажа ерээ.

Франциин атомна зэбсэгжэлгэ

ПАРИЖ, октябриин 16. (ТАСС). Тактическа атомна бомбонуудаар өөрынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдые Франциин хангажа эхилһэн тухай информациин министр А. Пейрефит Франциин Министрнүүдэй Соведэй заседаниин дүүрэхэ дээрэ корреспондентнүүдэй асуудалда харюусахадаа хэлэбэ.

Ондоогоор хэлэхэдэ, «Юманите» газетэ мүнөөдэр бэшэнэ «добтолхы хүсэнүүдэй» самоледууд атомна зэбсэгээр хангагдаба. Заримуудай тухайлбарида, «Мираж-4» маркын арба тухай самоледууд тиимэ бомбонуудаар зэбсэгжэһэн хэбэртэй.

Людвиг Эрхард—ФРГ-гэй шэнэ канцлер

БОНН, октябриин 16. (ТАСС). Тушаалһаа бууһан Аденауэрай орондо бундестагай мүнөөдэрэй заседани дээрэ ФРГ-гэй шэнэ канцлераар Людвиг Эрхард һунгагдаба.

ФРГ-гэй КАНЦЛЕР Л. ЭРХАРД

(СПРАВКА)

Людвиг Эрхард 1897 оной февралиин 4-дэ Фюрте городто (Бавари) түрэһэн юм. 1924 ондо Франк-Фуртын университет дүүргэмсээрээ юридическэ болон ниитын эрдэмүүдэй доктор нэрэ зэргэтэй болоо юм. 1930 онһоо 1942 он хүрэтэр Нюрнбергдэхи коньюктурна шэнжэлэлгын институдые тэрэ толгойлоо. 1942 ондо промышленна шэнжэлэлгын институдай хүтэлбэрилэгшээр томилогдоо. 1945 оной октябрьһаа 1946 оной декабрь хүрэтэр Баавариин ажахын министрэй тушаал даагаа. 1947—1948 онуудта Германиин баруун оккупационно зононуудта мүнгэнэй реформо хэхэ зорилготой кредитно-финансова управлениие толгойлоо. 1948—1949 онуудта нэгэдэмэл англо-американска зонын (Бизони) ажахын главна управлениин директорээр хүдэлөө. 1949 оной сентябрь һарада Аденауэрай правительствын томилогдоходо ажахын министрэй тушаал даажа мүнөө хүрэтэр хүдэлһэн. 1949 онһоо Христианско-демократическа союзай бундестагай депутадаар хододоо һунгагдаа. 1957 оной октябриин 30-һаа Л. Эрхард—ФРГ-гэй вице-канцлер.

1963 оной октябриин 16-да Людвиг Эрхард ФРГ-гэй канцлераар һунгагдаба.

Тунисай туг Бизертэдэ намилзажа эхилбэ

ТУНИС, октябриин 15. ТАСС-ай корреспондент В. Райкерус иигэжэ дамжуулба: Бизертын далайн сэрэгэй, агаарай сэрэгэй баазаһаа Франциин һүүлшын солдат үсэгэлдэр гаража ошобо. 82 жэл 5 һара 15 хоногой турша соо үргэлжэлжэ байһан Тунистахи Франциин эзэмдэлгэ һаял дүүрэбэ. Иигээд Тунисай национальна туг оронойнгоо бүхы газар дайда лээгүүр, тэрэ тоодо Бизертэдэ намилзажа байна. Колониализмые, гадаадын сэрэгэй баазануудые усадхахын түлөө тунис арадай үни удаан үргэлжэлһэн тэмсэл мүнөөдэр бүрин түгэс илалтатайгаар дүүрэбэ.

Тунис арадай аша туһые аршалан тэмсэдэг Советскэ Союз болон бусад социалис оронууд Туниста ехэ дэмжэлгэ үзүүлһэн байна. «Тунисай республикын правительство, арад зон өөһэдынгөө үндэһэн асуудалые — Тунисай газар дээрэ Франциин эзэмдэгшэдэй түшэг тулгуури боложо байгаа Бизертэдэхи сэрэгэй бааза усадхажа шадаха байха гэжэ бидэнэр батаар найдажа байнабди» — гэжэ Тунисай республикын президент Хабиб Бургиб гэгшэдэ 1961 ондо эльгээһэн бэшэг соогоо Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущев бэшээ бэлэй.

Тунис арад ехэ амжалта туйлаба. Хариин һүүлшын сэрэгшын Бизертэһээ гаража ошоһон ушар хадаа Тунисай бэеэ даанхай байдалые улам бэхижүүлхэ тээшэ хэгдэһэн үшөө нэгэ алхам мүн болоно.

Чехословакиин туһаламжа

ПРАГА, октябриин 15. (ТАСС). Хүсэтэ һалхи шуурганһаа боложо, Кубада гэмтэлдэ ороһон хүнүүдтэ Чехословакиин Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмэй эльгээһэн медикаментнүүдые ашаһан тусхайта самолет Гаванын аэродром дээрэ ерэжэ бууба.

«Флора» гэжэ хүсэтэ һалхи шуурганһаа боложо гэмтэһэн Кубын арад зондо туһаламжа болгон 500.000 кроной медикаментнүүд, гутал, дотор хубсаһа, гадар хубсаһа болон эдеэ хоолой зүйл эльгээхэ гэжэ Чехословакиин правительствын президиум тогтообо.

ВАРШАВА, октябриин 15. (ТАСС). Һалхи шуурганһаа боложо гэмтэһэн Кубын арад зондо туһаламжа болгон 300 килограмм медикамент Прага эльгээгдэбэ. Тэндэһээ Прага-Гавана ябадаг самолёдоор эльгээгдэхэ юм.

Бонной болон Франц[иин хоорон]дай журөөдэгшэд[ые] аюулта үгэсөөн

Хүсэ ехэтэ ядерна реакт[ор] байгуулха талаар харилсан[...] саха тухай хэлсээн атомна [...] талаар Франциин комиссир[...]лон «Сименс шуккер верке» Баруун Германиин фирмэ хо[о]рондо баталагдаа гээд ФРГ Францида сентябриин тэн [...]хай мэдээсэгдэһэн байна. [...] мэдэһээр, хүсэ ехэтэ реа[ктор] плутони гэжэ бодос гарга[...] Энэнь ядерна зэбсэг үйлэд[бэридэ] хэрэглэгдэжэ болоно. Дур[...] хэлсээн хадаа Франци бол[...] хоёрой хоорондын сэрэгэй [...] най улам эдэбхитэй болоһо[...]та холбоотой гээд мэдээсэгд[...]ропын ядерна хүсэнүүд» [...]хай Франциин һанамжал[...] бодолые ФРГ-гэй хүтэлб[...] илангаяа ехээр һонирхоно. Германиин реваншистнуудые [...] жүүлхын хойноһоо оролдо[...] уласхоорондын хэлсээнүү[...] харша байхаһаа гадна, [Советскэ] Союзай болон Европын бус[...]нүүдэй байдалда аюул то[...]жа магадгүй.

Ушар тиимэһээ дурсагдаһ[ан хэл]сээнэй уг зорилго тухай [...] үгэхыень СССР-эй элшэн [...] Парижда болон Бонндо [...] болон ФРГ-гэй гадаадын х[эрэгүүдэй] министерствэдэ орожо асу[...]һэн байна.

ПАРЛАМЕНТДА ННРУМА ХЭЛЭБЭ.

АККРА, октябриин 16. [...] Эндэ Ганын республикын т[...] парламентын дүрбэдэхи сесс[...] оршон байдалда нээгдэбэ. [...]гоо гадаадын болон дотоод[...] тухай Ганын президент Ква[...]ма ехэ үгэ хэлэбэ.

Бидэнэр Африкын нэгэд[...]вительствые байгуулхын [...] улам ехээр оролдохо ёһотой [...] президент хэлэбэ. Юар, Урд[...] Мозамбик болон Анголо [...] колониальна дарлалтые [...] тула Африкын нэгэдэмэл х[...] түрүүн хэрэгтэй болохо ба[...]лонизаторнууд Африкые орх[...]жо ошог. Тиигээгүй сагтань [...] зогсоохогүйбди гэжэ Нкру[ма] [...]лон зааба.

Тобшохоно[...]

⊙ Тунисай правительст[во] [...] жерда гэжэ мүрэн шадар [...] 6400 гектар үрэжэлтэ га[...]нэй мэдэлдэ абаба. Франци[...] дагшадэй мэдэлдэ байһан [...] мүнөө гүрэнэй мэдэлдэ оро[...]

⊙ Худалдаа наймаанай [...] Г. Лангын уряалаар пром[...]стиин асуудалаар союзай [...] Ф. Байкович түрүүтэй Юг[...] делегаци Швеци ошобо. Юг[...] промышленна предприятину[...] тэлбэрилхы хэдэ хэдэн х[...]лэгшэд, мэргэжэлтэд эдээн[...] эндэ ерэбэ.

⊙ Астурида Испаниин [...] хэһэн шахтернуудай һамга[...] мэдэ хаагаад, тэдээниие х[...] рүүнээр байлгана. Англиин[...] организацинуудай делегаци[...] дохи Испаниин посольство[...] буруушаалга хэһэн мэдүүл[...] Түрмэдэ хаагдаһан эхэнэри[...]ры сагтань сүлөөлхэ эрилтэ[...] байна.

Редакторай түлөө
М. Н. НИМ[...]

Академик В. А. Обручев

Хуушан рудныгай альбангууд

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь манай газетын октябриин 15-най номерто)

ЛОБСЫН майханда гүйжэ ороод, тохом, эмээл, хазаараа гаргаба. Хальмагай (Джунгаридахи монголнуудые ородууд хальмаг гээд нэрлэдэг байгаа) хубсалха зууран мориень эмээллэбэб. Тиигэмсээрээ хүнэһэн болохо юу хээе сумаа руунь хэбэб.

— Минии буу абаад яба,— гээд дурадхабаб.

— Үгы хэрэггүй, ташуур буугаа үгөө һаашни дээрэ, хармаандаа хэхэдэ мэдэгдэхэгүй, гарган гэһээш, хүн мэдээ алдатараа айха.

— Зай, һайн байгыш даа, Фома! Үдэшэлэн ерээгүй һаа, үглөөгүүр заал һаа ерэхэб. Хулгайшадшье тиимэ холо арилжа үрдеэгүй ёһотой, хүсэхэл байхаб.

Нохойгоо модоной хажууда асараад, хулгайшадай (хэбэрынь монголнууд лэ ха) мүр үндүүлбэ. Үнэрдэһэнэйнгээ һүүлээр нохойнь гангинаад, мүрынь мүшхөөд харайшаба. Лобсын мориндоо солбоноор мордоод, нохойнгоо хойноһоо хатаргаба. Үдхэн боролжо руу ороод, зүргөөр хатараад ябашаба...

„ҮНЖЭХЭ баатай бологдобол даа» — гэжэ бодоноб. Унтаха дураншье үгы, хубсалаад, гал түлижэ, яаралгүй сайлаха юм гээшэ гү. Хуурай мүшэр, шэлбэһэ суглуулбаб. Бороодо нороһон тула тэдэ мүшэрни носожо үгэнэгүй. Сайлабаб. Һүүлээрнь хэхэ юумэгүй залхууржа байтараа, абажа ябаһан юумэеэ задалжа харабаб, эмээл хазаараа үзэбэб, юу хээгээ хадхабаб, залгабаб, тохомуудаа ногоон дээрэ дэлгээгээд хатаабаб, бага зэргэ шиигтэһэн сухаарияа мэшээг дээрэ тараажа табибаб. Отологдоһон жолоонуудаа модонһоонь тайлажа, дүрбэн отологдоһонһоо хоёр жолоо болгон холбожо шэдэбэб. Дээрэ гараһан паран майханиимнай һэбэреэжэ хатааба. Иигэһээр байтарни хэды саг үнгэрбэ. Эдеэлхэ дурам хүрөөд, манеркаеэ тагаандаа дахин үлгөөд, галаа түлибэб. Борсоор шүлэ гаргажа эдихэ һанаатайб. Галайнгаа хажууда һуужа байтараа зүүн тээһээ ерэжэ ябаһан хоёр монголые харабаб. Утаанай гарахада тэдэнэр өөрөөрөө ёһотой.

Мэндэшэлэлсэбэбди. Хаанаһаа, хайшаа зорижо, ямар хэрэгээр ябанат гэжэ тэдэнэр асууба. Худалдаа наймаанай хэрэгээр Кобдо руу ошожо ябанаб гэбэб.

— Гансаараа, ябагаар ябажа байна гээшэ гүт? — гээд гайхабад.

— Хамта ябаһан хоёр нүхэдни хони худалдажа абахаяа ошоо. Дүтын айл—һаеы гэр хүрэтэр хэр холо бэ? — гээд асуубаб.

— Хахад час тухай гүйлгөөд хүрэхөөр газартал даа, тэрээнһээ дүтэ байхагүй,— гэжэ харюусаад, үглөөгүүр эртэ гэрһээ гараһамди, сай уулгахагүй тээшэ гүт — гэбэ.

Байд гэхэ дуратайнууд гэжэ ойлгоод, тэдэниие урибаб.

Тэдэнэршье шамдуун моридоо уяба. Уһамни бусалжа байна. Борсын орондо сай хэршээд үйбэб. Сайгаа эдеэшүүлээд сухаарияа асаржа урдань табибаб. Галай хажууда һуугаад, тэдэ хоёр үбэрһөө нэгэ нэгэ модон аяга гаргажа, сай ууба. Өөрын аягагүйгөөр монгол хүн бүри дүтынгөө нүхэртэншье ошодоггүй заншалтай. Бишыхан зэд гааһануудые гаргажа, тамхи татаха зууураа намда залана. Тамхи татадаггүйб гэбэб. Түлиһэн гални майханай үүдэндэ ойрохон байгаа. Тиин эндэһээ майхан соохи бүхы юумэн харагдажа байна. Айлшадни майхан руу үндылдэн үндылдэн харана. «Намайе тонохоёо ерээгүй юм аа гү. Би гансаб, эдэ хоёр. Бүһэнүүдтээ томо гэгшын хутагануудые зүүнхэй. Харгы замда гараһан монгол иимэл ябадаг ха юм даа. Минии буу майхан соогоо, һомологдоошьегүй гэжэ бодоноб.

Балай айлтагүй байгаа. Наймаанай хэрэгээр ябаһан зомди гэжэ хэлээ ха юмбиниб. Тиимэһээ эд бараан үгы юм аа гү гэжэ эдэнэр харана бшуу... Тиигэжэ тиигэжэ дааба гү, али ситец худалдаха аргагүй гүт гэжэ асууба.

Шанаһан сайеымни дууһан уугаад, эдэ хоёр ошобо. Эдэнтэй хөөрэлдэжэ байхадаа эндэ хулгайшадай бии, үгые тодоруулжа абааб. Алтайн саанаһаа хүнүүд ерээд, мори намнажа абаашадаг гэжэ эдэнэр мэдээсэбэ. Пёдондо зундаа Кобдо шадар Сибириин боомо үбшэн хүрэжэ, олон моридай үхөө юм ха. Тиимэһээ тэндэхи монголнууд ондоо аймагууд руу ошожо хулгай хэдэг болонхой.

1878 ондо болоһон киргизүүдэй үйлэ хэрэг тухай айлшад хөөрэжэ үгэбэ. Усть-Каменогорско уездһээ Хитад руу хэдэн мянган киргизүүд ошоһон юм ха. Эдээнэй зариманиинь Урунгу мүрэн шадар үбэлые үнгэргэһэн байгаа. Үбһэ тэжээлгүй дээрэһээ олон малаа үхүүлжэ зобоһон, тулиһан юм гэнэ. Эдэнэй малынь эндэхи ногооe хүрьһэндэнь хүрэтэр эдидэг, ожорһо, гүлгэн боролжо хуу эдидэг байһан ха. Энээнэй һүүлээр киргизүүд тэрэ шадарай модоной гэшүүһэ, заримандаа модонтойнь отолжо, малдаа үгэдэг болоһон юм. Модоной үйһэ холтоһыень абажа хонидто эдюулдэг, зартагайлан жэжэ болгоһон зартагайнуудые адуунда, үнеэдтэ үгэдэг байһан ха. Иимэ хоол тэжээлһээ малынь жэгтэй олоороо үхэдэг байба. Үнгэрхэдөө шононууд малай һэе эдижэ үрдихэеэ болиһон гэдэг.

Энэ мүрэн шадар ябажа байхадаа гэшүүһэгүй шолдогор модонһоо набшаһалжа эхилһэн бишыхан гэшүүһэ харадаг байгаабди. Обоолоотой модоной, хуурай гэшүүһэ, үхэр малай яһанай таража хэбтэхэдэ гайхажа ябаа бэлэйбди. Ямар бэ даа үбшэндэ дайрагдаад мал олоороо гарзалаа юм байна гэжэ бодоод, модоной иимэ болоһондо ехээр гайхаалди. Эдэнэй хөөрэхэдэ, эдэ бүгэдэ булта эли болобо.

АЙЛШАДАА ябуулһанай һүүлээр манеркаеэ тагаандаа дахин үлгэбэб. Одоол эдеэ шанажа эдилтэй болобо. Үдэрэй хахад үнгэрбэ. Хэхэшье юумэн үгы, нойрни хүрэнэ. Унтаха гэхэдэ, баһа аймшагтай, хулгайшад ерээд, абажа ябаһан юумыемни хулууха. Майханайнгаа хажууда һуунхай, һажан алдажа байнаб. Юуншье бологшо гээд, буугаа һомолоод хажуудаа табинхайб. Хаанаб даа, дүтэшэг, гахайн хуршаганаха, поршоонхонуудай абяан шэхэндэм хүрэбэ. Үргэһэм сэлмээд, иишэ тиишээ хараашалнаб. Холошье бэшэ хэбэртэй, ойн гахайн абяан бии. Буугаа абаад, аалиханаар мүлхибэб. Тээ байд гээд, жэлтэй гахай хушуугаа үргөөд, унхидажа байна. Тэрэниие шагаажа шагаажа буудажархибаб. Гэдэргээ даб гээд, үгы болошобо. Хэды харайгаад, унанхай амиды хэбтэнэ. Буугайнгаа эшээр нэрбэжэ алаад, майхан руугаа асарбаб. Энээнээ буйлуулха ажалтайшье бологдобо. Үдэшэ болотор тэрэнээ нособоб. Лобсында һайн тэгшын эдеэ бэлдэнхэйб. Өөрөөшье садатараа эдеэлээб...

ҮДЭШЫН 11-нэй үеэр моридой тоборхо абяан дуулдаба. Лобсынай ошоһон зүүн зүгһөө бэшэ, харин хойноһоо түбэрөөн соностоно. Баһа хулгайшад бэшэ юм аа гү? гээд һананаб. Улам ойртоно хэбэртэй. Зарим моридынь оодоролдоно. Юуншье бологшоб, газаа тобойжо һуултагүй гэжэ бодоод, майхан руугаа оронхойб. Фома-а-а! гэһэн абяан соностоно. Айгаад буудажархина аа гү гэжэ Лобсын абяагаа үгэбэ. Гүйжэ гарабаб. Боролжын саанаһаа нохоймнай гаража ерэбэ. Тэрэнэй удаа гурбан моридые хүтэлэнхэй Лобсын гаража ерэбэ. Буляажа абаал байна, яагаа бэрхэб даа!

Гүйлгэжэ ерээд, буумсаараа мэндэшэлэлсэбэ. Бинь амаршалнаб. Нохоймнай намайе тойрожо харайд гээд газар унхидажа ябатараа гэдэһэ, дотор олоод эдишэбэ.

— Эдээниие аргамжалха болоо хабди, бүхэли һүниндөө хүрэхэ ногоон бии гү? — гээд Лобсын асууба.

— Бэлэдхээб, жолоонуудыеншье залгааб,— гэбэб.

Хүлһынь сэлмээхын тулада моридоо мүнөө дээрээ уябабди. Гахайн мяхатай шүлэн амһартатаяа галай хажууда халуун байба. Һуубабди. Лобсыншье тэрэ амһарта cooһоонь шүлэ эдижэ эхилэмсээрээ: шэнэ мяха хаанаһаа олообибди — гэжэ асууба. Хөөрэжэ үгэбэб. Саймнай бусалба. Сай ууҗа һуухадаа ябаһан ябадал тухайдаа хөөрэбэ.

— Нохоймнай мүрынь алдангүй сэхэ абаашаал даа. Урунгу мүрэн гарамсаараа нохоймнай мүрынь алдаад, удаан лэ ойлгожо ядаа. Мүрэн гарамсаараа тэдэнэр уһан соогуураа баруулжаа холо ябаһан байжа, нохоймнай мүрынь алдаба. Зүгөөр, тиигэжэ тиигэжэ олоо. Үдэ багта, эндэһээ гушаад модоной газарта тэдэнэрые хүсөөб. Сайлахаяа тогтоһон байгаа: бүхэли һүниндөө унтангүй ябажа үргэһөө хүрөө, гэдэһээ үлдөө юм бэзэ. Уһанай хажууда, боролжо соо тогтоһон байгаа. Холоһоо утаа хаража, тэдэниие тухайламсаараа, нохойгоо барижа, нюуса газарта уяад, сухаари үгөөб. Тиигээгүй һаам, гангинаха бшуу. Тэдэниие холуур тойрожо, баруун тээһээнь ерэбэб. Хүн мүнхэхэ, үнэршэ нохойтой байха гэжэ ойлгоогүй ха. Зэбсэггүй хүнэй ерэхэдэ, тэдэнэршье һанаа үнөөгөө зобоноошьегүй хэбэртэй. Мэндэшэлэлсэбэбди. Зайсанһаа Кобдо руу ород наймаашадта ночто зөөжэ ябанаб гэбэб. Харгы зам тухай, Алтайе дабаха тухайда асуубаб. Сай уухые уриба. Саахар, сухаарияа гаргаад, ород газарһаа ябаһанаа тодоруулха һанаатай һуунаб. Эдэнэр Алтайһаа ябаһан хоёр монгол байгаа. Саашадаа хамта ябаха бэшэ гүбди гэжэ асуубаб. Бэшэ, Тултын дасан хуралда ошожо ябанабди гэбэ. Халуунай бууратар үшөө дүрбэн час тухай эндээ байха хэбэртэй. Үглөөгүүр эртэнһээ ябаад, мориднай эсэнтээ гэлсэнэ. Морнёо баһал нэгэ бага амаруулхам гэбэб. Эмээлынь абаад, мориёо тэдэнэй моридтой хамта эдеэлхыень табибаб. Тиигэхэ зуураа моридоо харанаб. Юумэ ганзагалжа ябаһан боро моримнай бүри үрөөһэн хүлгүй шахуу, үшөө хоёрдохи хүлынь хабдартай. Ором дүримгүйгөөр намнаа, гүйлгэлдөө гээшэ ха. «Энээнээ яаха гээшэбиб даа» гэжэ бодоноб.

Һөөргөө бусажа ерээд хулгайшадһаа иигэжэ асуубаб:

— Үгы, нэгэ моринтнай юундэ үрөөһэн хүлгүй шахуу гээшэб. Саашаа хайшан гэжэ ябаха зомта?

— Эндэ дүтэхэнэ һуурин бии, тэндэ орхихо гээбди даа,— гэжэ харюусаба.

Бүхэли һүниндөө унтангүй ябаһан, иигэһээр байтараа нойрсохо ёһотой. Тиихэ һамбаандань моридоо абаашажа үрдихэ бэзэб гэжэ бодоноб. Зүгөөр, тэдэнэр намда найданагүй хэбэртэй. Нэгэниинь хэбтэбэ, нүгөөдэнь һууһан шэгээрээ хөөрэлдэжэл байна, моридоо харана, үргэһэниинь ехээр хүрэнэ ха. Иигэһээр байтарнай 4 час үнгэрбэ. Сагшье орой болобо, үдэшэ болохонь, ябаха тээшээ түхеэрхэ байна. Сай уугаа һаа, һайн һэн ха гэбэб. Нүгөө хүмни зүбшөөгөөд, сайгаа халаажа, нүгөөдэеэ һэрюулбэ. Иигэһээр байтарынь мориёо эмээллэбэб. Сайлабабди. Тэдэнэршье ябахаяа түхеэржэ эхилбэ. Сумаа cooһoo шэлтэй юумэ абаад, амандаа хүргөөд, юумэ залгиһан шэнги болобоб. Юу унабши гэжэ тэдэнэр асууба. Ородой архи-бальзам гээшэ гэбэб. Үргэһэ сэлмээдэг, хүниие согтой дорюун болгодог ехэ һайн юм. Һүнии тэн болотор харгыда ябаха байнаб гэбэб. Тиигэхэдэм тэдэнэр ехээр баярлаад: маниие хүндэлыт, бидэнэр баһал орой болотор ябаха байнабди. Унтажа садангүй бодоошонь бүришье нэтэрүүгээр эринэ. Хахад аяга тухайе хээд үгэбэб. Тэрэнээ уумсаараа «лагаа амтатай юм» гэбэ. Хоёрдохиинь эрихэдэ, дурата дурагүйгөөр хэжэ үгэбэб.

Иигэжэ хөөрэжэ байхадань тэсэжэ ядаад, Лобсынһаа асуубаб:

— Тэдэниие юугээр хүндэлэбэш, ямар зорилгоор?

— А-а, тэрэшни һайн гэгшын түбэд эм намда байгаал даа. Хүниие бүхэ гэгшээр унтуулдаг юм.

— Зай, тиигээ һаа ойлгосотой болобо. Моридоо яагаад абахань гээшэб гэжэ гайхадаг байбалби.

— Тиигээдшье тэдэнэрни тэрэнээ ууһанайнгаа һүүлээр үшөө нэгэ нэгэ гааһа тамхи татаха гээд галайнгаа хажууда дахин һууба. Тиигэжэ байтараа хойно хойноһоо мухаршаба. Энээнэй удаа үшөө нэгэ хэды саг соо һэринэ аа гү гэжэ хүлеэд гээд, сумаагаа абаад морид тээшээ ошобоб. Хулгайшадай аргамжа абажа гурбан моридые холбообоб. Дохолон моринойнгоо орондо ондоо тиимэ зүһэтэй мори барижа холбооб. Гурбан моридоо хүтэлэнхэй мүрөө нюужа ондоо тээшээ хатарад гээд харгыдаа оробоб,— гэжэ Лобсын хэлэбэ.

— Бэрхэл байнаш! — гэжэ Лобсынай хөөрөөе дуулаад хэлэбэб. Хаанаһаа тиимэ унтуулдаг түбэдэй эм олообши. Тэрэнээ юундэ абаад ябадаг хүмши?

— Юуншье бологшоб, алтанай рудныгай харуулшадта уулгаха хэрэгтэй бологдохо һэн гү гэжэ абаа хүмби. Танил ламаһаа абаа һэм. Мүнөө эдэ хулгайшадта уулгажа тэрэмни бага болошобо, харуулшадта хүрэхэшьегүй ха даа.

— Хулгайшадые ташуур буугаар буудаха юм аабза гэжэ һанаалби.

— Юун дэмы шуһа адхаруулха юм! Дохолон моринойнь орондо һайн мориниень абааб. Энэнь һургаал болохо байха.

— Тиимэ эм уугаад хэды шэнээн унтадаг юм?

— 8 час тухай бүхөөр унтахал даа. Мүнөө мүнөө һэрижэ байна ёһотой. Харанхы һүни, мүршье харагдахагүй. Үглөөгүүр болотор тэндээ байхань гээшэ ааб даа. Яатараа бэе бэеэ хараана ааб. Саг орой болоо, унтая даа.

(Үргэлжэлынь хожом гараха)

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур
1963 оной октябриин 18.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Ула[н-Удэ,] улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. [реда]ктора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—[...] отделов: сельскохозяйственного производства и парт[ийной] жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и [...]ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.
Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологи[ческой ...] —24-74, советского строительства и быта—34-93, рабо[чих ...]ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и перев[...] 34-05.
гор. Улан-Удэ, типография Министерства культу[ры] Бурятской АССР.
Н—00554. Зак. №[...]